

Plenum

Torsdag 14.12.2023 kl. 9.59—0.27

3.3. Huvudtitel 32 Arbets- och näringsministeriets förvaltningsområde

Talman Jussi Halla-aho: Nu presenteras huvudtitel 32 om arbets- och näringsministeriets förvaltningsområde.

Den allmänna debatten om huvudtiteln pågår i detta skede högst till klockan 13. — Debatt, ledamot Lindén, varsågod.

Debatt

11.22 **Aki Lindén sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Esittelen valtiovarainvaliokunnan mietinnön koskien työ- ja elinkeinoministeriön pääluokkaa 32. Ensiksi muutama sana itse pääluokasta. Se kytkee yhteen hallinnonalalla harjoitettavat politiikka-alueet, joita ovat erityisesti innovaatio- ja elinkeinopolitiikka, työllisyys-, yrittäjäyys-, kuluttaja-, kilpailu-, alue-, luonnonvara-, energia- ja ilmastopolitiikka sekä työperäistä maahanmuuttoa, työelämän kehittämistä ja maahanmuuttajien kotouttamista koskevat politiikka-alueet.

Pääluokan johdannossa arvioidaan, että Suomen elinkeinoelämän toimijoilla on erinomaiset mahdollisuudet hyötyä globaalista puhtaasta siirtymästä ja uuden teknologian ennustetusta investointiaallosta, mikä tarjoaa vahvat edellytykset teollisuuden uudistamiselle ja vahvistamiselle. Yritysten menestys perustuu osaavaan työvoimaan ja sen riittävyyteen sekä kykyyn hyödyntää uutta teknologiaa ja muuta osaamista kansainvälisen liiketoiminnan kasvattamisessa.

Pääluokan määrärahojen suuruus on 4,2 miljardia euroa, jossa on kasvua 0,3 miljardia euroa edelliseen varsinaiseen talousarvioon. Mainitsen tässä yhteydessä, että vuonna 2019 pääluokan määrärahojen suuruus oli 2,5 miljardia euroa, joten kasvua on ollut viidessä vuodessa 70 prosenttia. Tämä on syytä panna merille, kun keskustelemme täällä menojen kasvusta. Puolustusmenojen ohella kasvu on ollut talousarvion merkittävin.

Usein poliittinen keskustelu on voimakasta pienistä määrärahoista. Korostan, että tässä pääluokassa suuri on suurta ja pieni on pieni. Suurimmat määrärahat ovat EU:n ja valtion rahoitusosuus EU:n alue- ja rakennepolitiikan ja muihin koheesiopolitiikan ohjelmiin 644 miljoonaa euroa, tutkimus- kehittämis- ja innovaatiotoiminnan tukeminen 514 miljoonaa euroa, energiatuki 450 miljoonaa euroa, uusiutuvan energian tuotantotuki 309 miljoonaa euroa ja valtion korvaus kotoutumisen edistämiseksi 384 miljoonaa euroa. Pääluokasta rahoitetaan myös ely-keskukset, TE-toimistot, Business Finland, Geologian tutkimuskeskus, Kilpailu- ja kuluttajavirasto, Patentti- ja rekisterihallitus, Tukes ja Energiavirasto.

Mietinnössään valiokunta korostaa muun muassa seuraavia asioita ja kohteita: Tavoitetaan t&k-toiminnan rahoituksen nostamiseksi neljään prosenttiin bruttokansantuotteesta on määrätietoisesti edistettävä, ja niin vuonna 2024 tehdään. Julkinen rahoitus kasvaa merkittävästi. On varmistettava, että myös elinkeinoelämän panokset kasvavat suunnitellulla tavalla. Määrärahojen vähentäminen matkailun edistämisestä huolestuttaa valiokuntaa. Eri-

Underpunkt i budgeten PR 73/2023 rd

tyisavustus VTT Oy:n tutkimusinfrastruktuuriin liittyy keskeisesti kvanttietokoneen skaalaamiseen kohti 300:aa kubittiä sekä mikroelektroniikan ja kvanttiteknologian kehittämiseen. Valiokunta painottaa tätä tulevaisuuden kasvualana, johon kannattaa panostaa.

Työllisyyspolitiikassa tavoittelemme 80 prosentin työllisyysastetta. Jokainen lisäprosentti 75 prosentin tasolta matkalla kohti 80:tä prosenttia vaatii kuitenkin erityisiä keinoja, joissa korostuvat joustavuus ja osaaminen ja työkyky eri ikä- ja väestöryhmissä. Nostamme esille myös kasvuhakuisten keski suurten yrittäjävetoisten yritysten eli niin sanottujen mittelstand-yritysten erityishaasteen Suomessa. Yritysrakenteemme on liiaksi tiimalasimainen, jossa suuret ja toisaalta mikroyritykset korostuvat.

Painotamme sitä, että teollisuusstrategiassa tulee ottaa myös seutukaupunkien erityiset toimintaedellytykset huomioon. Itäisen Suomen kehittämisvisiota on toimeenpantava määrätietoisilla, konkreettisilla toimenpiteillä — sitä vaatii maamme alueellisen polarisatiokehityksen pysäyttäminen ja myös turvallisuuspolitiikka. Työvoimapalvelujen siirtymässä kunnille valiokunta korostaa, että resurssien tulee olla riittävät. Kotoutumisella ja maahanmuutolla on yhteys myös Suomen houkuttelevuuteen investointiympäristönä. Suomen on oltava houkutteleva myös opiskelijoille, työntekijöille ja heidän perheilleen. Tämä on jopa niin sanottu kohtalon kysymys tulevan menestyksemme varmistamiseksi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Satonen, olkaa hyvä.

11.27 Työministeri Arto Satonen: Arvoisa puhemies! Kiitokset valtiovarainvaliokunnalle ja erityisesti työ- ja elinkeinojaostolle vuoden 2024 talousarvion valmistelusta. Siellä oli omalla vastuualueellani myöskin parin täsmäkorotusta Yrityskummeille ja Kuluttajaliitolle — kiitos myös niistä.

Euroryhmän varoituksen jälkeen lienee kaikille selvää, että Suomen taloudellinen tilanne on hyvin vakava. Julkinen velkasuhde on kohonnut korkealle tasolle historiaan nähden sekä rakenteellisten syiden että vuosikymmenen alun eri kriisien johdosta. Emme ole kyenneet tekemään julkisen taloutemme edellyttämiä rakenteellisia uudistuksia sosiaaliturvaan ja työmarkkinoille, mikä näkyy nyt karulla tavalla. Joka kahdeksannen euron, jonka käytämme hyvinvointiyhteiskuntamme palvelujen turvaamiseksi, rahoitamme velalla. Julkinen talous on pidemmällä aikavälillä rakenteellisesti alijäämäinen, työllisyysaste on liian matala, ja siten julkisessa taloudessa on kestävyysvaje. Julkisen talouden vahvistamisen edellytyksenä on työllisyyden nostaminen hallitusohjelman tavoitteen mukaiselle kasvurallalle. Orpon hallituksen sopeutustoimista yksi kolmasosa on laskettu työllisyyden kasvun varaan. Tämä edellyttää 100 000:ta uutta työllistä tämän vaalikauden aikana. Tavoite edellyttää rakenteellisia uudistuksia niin sosiaaliturvassa, verotuksessa, työllisyyspalveluissa kuin työmarkkinoilla.

Työttömyysaste nousee kuluvana vuonna 7,3 prosenttiin, ja ensi vuoden ennuste on 7,4, mutta 2025 työttömyysasteen ennustetaan laskevan noin 7 prosenttiin. Nämä ennusteet tietysti tarkentuvat matkan varrella. Tällä hetkellä lomautettujen määrä on noussut huomattavasti, myös työttömien määrä jonkun verran, mutta suurimmat muutokset ovat siinä, että avoinna olevien työpaikkojen määrä on vähentynyt — mutta edelleen niitä on noin 100 000.

Hallitusohjelman rakenteellisten työllisyystoimien avulla tavoitellaan siis 100 000:ta uutta työllistä hallituskauden aikana. Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta mietinnössään toteaa, että useille ehdotetuille toimille on arvioitu työllisyyttä kasvattavia vaikutuksia mutta

Underpunkt i budgeten PR 73/2023 rd

arvioihin liittyy kuitenkin epävarmuutta. Paljon tietysti riippuu myös siitä, miten kansainvälinen taloustilanne, ylipäättään maailmantilanne ja Suomelle keskeisten kauppakumppaneiden tilanne kehittyvät. Täysin omissa käsissämme on kuitenkin huolehtia siitä, että Suomessa on toimintaympäristö, johon yritykset uskaltavat investoida ja johon niiden kannattaa kohdistaa tulevaisuuden kasvupanoksiaan.

Vahvempi työrauhan pitävyys on yksi tärkeä tekijä kilpailtaessa kotimaisten ja ulkomaisten pääomien kohdistumisesta Suomeen. Paikallisen sopimisen edistämällä mahdollistetaan kipeästi tarvitsemaamme tuottavuuden ja työelämän laadun parantamista. Työehdoista sopimisen pelisääntöjen eli työmarkkinamallin tulee olla paitsi kilpailukykyä vahvistava myös kansantaloudellisesti kestävä. Työn tekemisen tulee aina olla kannattavampaa kuin sosiaaliturvaan tukeutuminen ja kokoaikatyön kannattavampaa kuin osa-aikatyön tekeminen.

Kuten työelämä- ja tasa-arvovaliokunta mietinnössään on osuvasti todennut, suomalaisen työelämän on oltava hyvä ja turvallinen paikka jokaiselle. Hallitus korostaa tässä yhteydessä yhdenvertaisuuden edistämistä myös työelämässä, eikä sovi unohtaa suomalaisessa työelämässä jo pitkään toteutetun työsuojeluvalvonnan merkitystä niin harmaan talouden, työperäisen hyväksikäytön kuin työsyRJinnän ennaltaehkäisyssä ja torjunnassa.

Vuoden 2024 talousarvioesityksessä julkisiin työvoima- ja yrityspalveluihin esitetään noin 184 miljoonaa euroa, mikä on 36,9 miljoonaa euroa vähemmän vuoden 2023 talousarvioon verrattuna. Tässä kohtaa on kuitenkin tärkeää tuoda esiin, että syksyllä 2024 työttömyyskassat tulevat mukaan työväilytykseen, ja samassa yhteydessä työnhakijoiden palveluprosessia uudestaan siten, että resursseja voidaan paremmin kohdistaa niiden työttömien palveluihin, joiden polku työmarkkinoille on pidempi.

Arvoisa puhemies! Vielä lopuksi muutama sana sosiaali- ja terveysministeriön alaan kuuluvistani vastuualueista, joista suurin ja merkittävin on työttömyysturvan uudistuksen ensimmäinen vaihe, joka on jo täällä salissa sisällöllisesti hyväksytty, ja toinen vaihe on tulossa keväällä. Ensimmäiseen vaiheeseen sisältyvät uudistukset lisäävät työllisyyttä kaikkineen 20 000 henkilöllä ja vahvistavat julkista taloutta 800 miljoonalla eurolla, joten niiden vaikutus kaikkineen on erittäin merkittävä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Rydman, olkaa hyvä.

11.32 Elinkeinoministeri Wille Rydman: Arvoisa herra puhemies! Kiitän omasta puolestani eduskunnan valiokuntia ja valtiovarainvaliokunnan työ- ja elinkeinojaostoa vuoden 2024 talousarvion valmistelusta ja käsittelystä kuluneen syksyn aikana. Valtiovarainvaliokunta on talousarviomietinnössään lisännyt nettomääräisesti noin 36,7 miljoonaa euroa tärkeäksi arvioimiinsa kohteisiin. Näistä runsas 1,2 miljoonaa euroa kohdentuu työ- ja elinkeinoministeriön pääluokkaan ja erityisesti oman vastualueeni tehtäviin noin miljoona euroa alueellista matkailua edistäviin kohteisiin.

Talousarvio on laadittu olosuhteissa, joissa Venäjän hyökkäys Ukrainaan ja sitä seurannut energian hintojen nousu, korkea inflaatio ja kohoava korkotaso ovat selvästi heikentäneet talouden näkymiä Suomessa ja Euroopassa. Suomessa huolia kohdistuu erityisesti julkisen talouden kasvavaan alijäämään, viennin vähenemiseen sekä rakenteelliseen kestävyysvajeeseen, kun työikäinen väestö vähenee absoluuttisesti sekä suhteessa työvoiman ulkopuolella olevien määrään.

Underpunkt i budgeten PR 73/2023 rd

Haasteellisessa taloustilanteessa hallitus pyrkii pitämään huolta kasvun edellytyksistä ja riittävästä panostuksista erityisesti tki-toimintaan ja osaamiseen sekä energiasiirtymää edistäviin investointeihin. Suomen talous on painunut ennakoidusti taantumaan, bruttokansantuote supistuu kuluvana vuonna, eikä kasvua ole odotettavissa vuonna 2024. Vastaavasti euroalueella talouden kasvu hiipuu 0,6 prosentin tietämille kuluvana vuonna ja prosentin kasvuun vuonna 24. Talouden näkymät ovat siten Suomen lähialueillakin vaikeat. Tilannetta ei auta myöskään keskeisten vientiteollisuusmaiden, Ruotsin ja Saksan, talouden näkymät.

Rahoituslaitosten mukaan yritysten suurin haaste tällä hetkellä on epävarmuus tulevasta talouskehityksestä. Korkeampi korkotilanne ymmärrettävästi rajoittaa kysyntää, ja talouden epävarmuus hankaloittaa investointipäätösten tekoa sekä toiminnan suunnittelua. Viimeaikaiset tiedot inflaation hidastumisesta ja sitä kautta korkomarkkinoiden rauhoittumisesta ovat kuitenkin signaaleja siitä, että näkymät saattavat olla kääntymässä myönteisempään suuntaan.

Kuten valtiovarainvaliokunta talousarviomietinnössään toteaa, hallituksen tavoitteena on vahvistaa julkista taloutta ja kääntää Suomen velkaantumiskehitys. Vuonna 2024 valtion talousarviomenoihin kohdistuu nettomääräisiä menosäästöjä noin 0,7 miljardia euroa. Tulevaa talouskasvua puolestaan vauhditetaan muun muassa panostuksilla t&k-toimintaan ja osaamiseen. Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalle ehdotetaan määrärahoja runsaat 4,2 miljardia euroa, joka on 320 miljoonaa euroa enemmän kuin kuluvan vuoden varsinaisessa talousarviossa.

Hallitus esittää tulevalle talousarviovuodelle tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan tukemiseen yhteensä 543,5 miljoonaa euroa. Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy:n yleis- ja erityisavustuksen määrärahoja korotetaan runsaat 32 miljoonaa euroa kuluvan vuoden varsinaiseen talousarvioon verrattuna yhteensä 136,2 miljoonaan euroon. Tutkimus- ja innovaatiotoiminnan lainoihin esitetään 143,7 miljoonaa euroa ja laivanrakennuksen innovaatiotukeen 25,5 miljoonaa euroa.

Valtiovarainvaliokunta tähdentää mietinnössään talousvaliokunnan tavoin siitä huolehtimista, että Suomi on houkutteleva investointiympäristö sekä suomalaisille että ulkomaisille yrityksille. Yritysten investointiympäristö on heikentynyt kustannusten ja korkojen nousun sekä maailmantilanteen epävarmuuden vuoksi. Käytettävissä olevan rahoituksen lisäksi lupamenettelyjen sujuvuus on yksi keskeinen edellytys investointien etenemiselle. Valiokunta pitääkin hyvänä, että REPowerEU-lisärahoitusta käytetään luvituksen vauhdittamiseen.

EU:n t&k-hankkeiden kansalliseen vastinrahoitukseen korkeakouluille ja valtion tutkimuslaitoksille budjetoitu 35 miljoonan euron määräraha ehdotetaan täydentävässä talousarvioesityksessä siirrettäväksi pääosin eri hallinnonalojen tutkimuslaitosten toimintamenoihin sekä yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen valtionrahoitukseen. Elinkeinoministerinä on helppo yhtyä valtiovarainvaliokunnan huomioon t&k-panostuksen merkityksestä. Tki-toiminta on keskeinen tekijä myös yritysten kilpailukykyyn takaamisessa. Talousarvion täydentävässä esityksessä audiovisuaalisen alan tuotantokannustimeen ehdotetaan kahden miljoonan euron valtuutta, ja lisäksi tki-valtuutta kohdennetaan tuotantokannustimeen, jolloin valtuutta on yhteensä käytettävissä 12 miljoonaa euroa ensi vuonna. Laivanrakennuksen innovaatiotukeen ehdotetaan puolentoista miljoonan euron valtuutta uuteen rahoitushankkeeseen.

Underpunkt i budgeten PR 73/2023 rd

Yritysten erityisrahoitukseen kohdennetaan yhteensä noin 211,7 miljoonaa euroa, joka on 7,6 miljoonaa euroa vähemmän kuin kuluva vuoden varsinaisessa talousarviossa. Hallitus esittää, että työ- ja elinkeinoministeriö voi myös korvata Finnvera Oyj:lle valtion vientitakuista annetun lain nojalla Ukrainaan kohdistuvan viennin ja investointien edistämiseksi vuonna 24 myönnettyjen vientitakuiden luottotappioita enintään 50 miljoonaa euroa. Olen hyvin tyytyväinen, että valtiovarainvaliokunta puoltaa esitettyä suostumusta, jota sotatilan vuoksi tavanomaista suurempaan luottotappioriskiinkin voidaan varautua.

Arvoisa puhemies! Tässä oman vastualueeni keskeisimmät huomiot.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viitanen, olkaa hyvä.

11.38 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä minä nyt haluan puhua ajankohtaisesta työmarkkinatilanteesta tässä yhteydessä. [Ben Zyskowicz: Sama täällä!] Suomalaisen yhteiskunnan valtti on aina ollut yhdessä sopiminen ja luottamus, ja on hyvin surullista ja oikeastaan myös hyvin käsittämätöntä, että jälleen kerran oikeistohallitus haluaa nyt pistää palkansaajaliikettä polvilleen ja haluaa lietsoa yhteiskunnassa riitaa, eripuraa ja vastakkainasettelua.

Puhemies! Eikö se ole niin, että vaikeina aikoina olisi erittäin tärkeää, että kansakunta olisi yhtenäinen ja kansakunnassa olisi luottamusta? [Perussuomalaisten ryhmästä: Mietтікää sitä!] Nyt sitten Suomea ajetaan tällaiselle ristiriitojen tielle. [Perussuomalaisten ryhmästä: Te ajatte!] Te esitätte sairaussakkoa, te esitätte perusteettomien pätkätoiden lisäämistä, te esitätte lakko-oikeuden rajoituksia, kaikkea tätä, ja eikö nyt viimeistään, arvoisa ministeri Satonen, olisi aika peruuttaa ja ottaa koppi esimerkiksi SDP:n puheenjohtajan Antti Lindtmanin esityksestä siitä, että nyt tästä sanelukulttuurista mennään pois ja tehdään tällainen yhteinen kättä päälle sopimus ja omaksutaan jälleen kerran luottamuksen henki? [Jenna Simula: Nimenomaan sanelukulttuurista pois! — Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lohi, olkaa hyvä.

11.39 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus on tekemässä merkittäviä työelämän uudistuksia ja on laskenut niille aika suuria vaikutuksia työllisyyteen. [Kokoomuksen ryhmästä: VM on laskenut niitä!] — Kyllä, valtiovarainministeriö on laskenut, ja niiden arvioiden perusteella myös hallitus on omassa budjettiesityksessäänkin esittänyt.

Nyt kuitenkin taloustilanne on meillä aika synkkä. Elinkeinoministeri Rydman tuossa omassa puheenvuorossaan kertoi, että tämä vuosi on painumassa taantumaa ja ensi vuonnakaan ei ole kasvua. Saamme ensi viikon alussa valtiovarainministeriön uudet ennusteet, ja mielenkiinnolla odotamme niitä, mutta haluaisin kysyä työministeriltä, että miten arvioitte tässä tilanteessa: Onko ensi vuonna syntymässä uusia työpaikkoja kaavaillun mukaisesti, eli mikä on teidän ennusteenne työllisyysasteen noususta ja työttömyyden kehityksestä? Tulevatko ne myönteisesti ensi vuonna kehittymään vai painaako silti näistä työelämäuudistuksista huolimatta tämä yleinen taloustilanne meidän työllisyytemme huononpaan suuntaan?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Tynkkynen, Oras, olkaa hyvä.

Underpunkt i budgeten PR 73/2023 rd

11.40 Oras Tynkkynen vihr (vastauspuheenvuoro): Kiitos, puhemies! Ministeri Satonen, te viittasitte puheenvuorossanne hallituksen toimien arvioituihin työllisyysvaikutuksiin. Niistä puhuttiin taajaan täällä myös eilen, ja silloin esitettiin keskustelussa huoli siitä, että vaikutukset saatetaan arvioida moneen kertaan, siis ensin yhden toimenpiteen vaikutus samaan työttömään, sitten toisen ja sitten lopulta kolmannen. Kun arvioidaan vaikutuksia, niin luonnollisesti samaan pohjaan, tässä tapauksessa työttömien joukkoon, kohdistuvien toimenpiteiden vaikutukset pitää pystyä erottamaan, ettei tällaista päällekkäisyyttä ilmene. Voitteko, ministeri Satonen, nyt tässä vahvistaa, että näin on pystytty näissä valtiovarainministeriön arvioissa tekemään?

Ministeri Rydman, te puhuitte tki-rahoituksen lisäyksestä. Se on tämän hallitusohjelman selvästi parhaita, ellei jopa paras linjaus, erittäin kannatettava — kiitos siitä — mutta kun rahoitusta lisätään merkittävästi ja nopeasti, niin silloin kasvaa huoli siitä, pystytäänkö sitä käyttämään tehokkaasti ja vaikuttavasti. Voitteko avata sitä, miten hallitus pyrkii varmistamaan, että tämä rahoituksen lisäys voidaan käyttää vaikuttavasti ja tehokkaasti?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kivelä, olkaa hyvä.

11.41 Mai Kivelä vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tänään tosiaan lakkoiltaan laajasti, ja hallitus olisi voinut estää nämä lakot. Teidän vuorollanne työntekijöiden oikeuksia heikennetään ja työelämän epävarmuutta samalla lisätään. Nämä eivät ole mitään ratkaisuja nykyiseen talouskehitykseen. Teidän ideologinen politiikkanne vie Suomea täysin väärään suuntaan, ja samaan aikaan te kaiken huipuksi haluatte rajoittaa lakko-oikeutta.

Me vasemmistossa ajamme toisenlaista linjaa. Me ensinnäkin peruisimme nämä julmat sosiaaliturvaleikkaukset ja teidän tekemänne työelämäheikennykset. Samaa aikaan meidän vaihtoehdossa pieni- ja keskituloisille jäisi enemmän rahaa käteen.

Ja toinen asia, mitä te nyt teette, on se, että te vaikeutatte sosiaaliturvan ja työn yhteensovittamista. Haluaisin tästä kuulla teiltä lisää perusteluja.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Wallinheimo, olkaa hyvä.

11.42 Sinuhe Wallinheimo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mielestäni on erinomaista, että hallitus lähtee nyt viimein tekemään niitä uudistuksia, mitä on tehty tässä vuosikymmenten ajan muissa Pohjoismaissa. Nämä työllisyystoimet nimenomaan ovat rakenteellisia eivätkä sitä kuuluisaa tempputyöllistämistä, mitä esimerkiksi viime kaudella tehtiin, jossa Työkanava-mallilla 10—15 miljoonalla saatiin 10—15 työpaikkaa. [Välihuuto vasemmalta] Se ei ole oikein. Nämä rakenteelliset uudistukset ovat juuri sitä, mitä Suomi tarvitsee.

Mutta, arvoisa puhemies, haluaisin kysyä: Hallitusohjelmassa on vahvat linjaukset normien purusta. Mitä niille kuuluu tällä hetkellä? Kuinka ne näkyvät ensi vuonna jo sitten hallituksen ohjelmassa? Siellä on paljon puhetta Suomi-lisästä tässä EU-lainsäädännössä. Kuinka se on otettu huomioon? Ja sitten on tämä ”yksi sisään yksi ulos” -periaate, mitä nyt TEMissä vedetään, eli haluaisin kuulla näistä, miten siellä edetään.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Savio, olkaa hyvä.

Underpunkt i budgeten PR 73/2023 rd

11.43 **Sami Savio ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos edustaja Lindénille sekä ministereille Rydman ja Satonen esittelypuheenvuoroista.

Yksityisen sektorin työpaikat ovat olennaisen tärkeitä Suomen tulevan talouskasvun kannalta. Näiden työpaikkojen on synnyttävä markkinaehtoisesti, mihin hallitus tähtääkin, ja mihin myös edustaja Wallinheimo edellä viittasi.

Valiokunta on todennut mietinnössään, että tarvitaan muun muassa toimenpiteitä kotimaisten korkeasti koulutettujen osaamisen pitovoiman lisäämiseksi. Hallituksen maltilliset tuloveronalennukset ovatkin oikeata politiikkaa, jotta työnteon kannusteita voidaan lisätä.

Arvoisa puhemies! Täällä on paljon puhuttu sopeuttamistoimista, mutta ne ovat välttämättömiä. Osa niistä on vaikeitakin, mutta ne ovat tehtävä, ettei kokonaisveroaste nouse tulevaisuudessa ja haittaa yritystoimintaa ja työntekoa tai vähennä investointeja Suomeen. [Aino-Kaisa Pekonen: Miksi?] Tki-panostukset ovat erittäin tärkeitä talouskasvun edellytysten parantamiseksi. [Puhemies koputtaa] Hallitus on tässäkin suhteessa oikealla tiellä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Strand, varsågod.

11.44 **Joakim Strand r** (vastauspuheenvuoro): Tack, ärade talman! I går då man lyssnade på debatten var det många gånger en väldigt negativ klang här. Samtidigt har vi rekordmycket investeringar på kommande till Finland och också många av de befintliga företagen investerar rekordmycket.

Käytiin läpi meidän seudulla tiettyjen firmojen kanssa tilannetta, ja siellä oli pelkästään Vaasan energiaklusterissa liikevaihto noussut viidestä kuuteen miljardiin, tki-panostukset kahdestasadasta miljoonasta kahteen ja puoleen sataan miljoonaan. Siellä oli työntekijöiden määrä noussut 12 000:sta noin 14 000:een, ja yhä enemmän globaalia tki:tä keskittään näitten firmojen sisällä Suomeen. Sen takia toivon, että nyt, kun panostetaan tki:hin, vahvasti yhdessä yritysten kanssa katsotaan, miten me saadaan heidän konserninsa globaalisti keskittämään tki-toimintaa Suomeen. Minä toivon, että tämä on vahvasti mukana uudessa teollisuuspoliittisessa strategiassa ja että myös investointinyrkkiä jätetään koplaantuu tähän, miten näitten investointien kyljessä saadaan myös globaalia tki-toimintaa Suomeen. Tähän jos voitte kommentoida.

Jag vill också tacka båda ministrarna för utmärkt arbete.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mäkynen, olkaa hyvä.

11.46 **Matias Mäkynen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvoisa ministeri Satonen, olette tänään saanut Suomen pysähtymään: 100 000 ihmistä on lakossa. Te olette ollut huolissanne lasten ruoansaannista tänään. Ymmärrätkö, että 17 000 lasta ajautuu köyhyyteen teidän päätöstenne, sosiaaliturvaleikkaustanne, myötä pysyvästi ja se johtaa paljon suurempaan nälkään perheissä? 17 000 lasta — tunnistatteko tämän ongelman?

Olette myös sanonut, että yhden etujärjestön kanssa ei voida neuvotella työmarkkina-asioista. Mutta miksi sitten Elinkeinoelämän keskusliitto on voinut kirjoittaa koko hallitusohjelman työelämäosion, jota nyt viette voimaan? Haluan kysyä näitä asioita teiltä.

Underpunkt i budgeten PR 73/2023 rd

Ministeri Rydman, teidän kaudellanne on nyt nähty, että investoinnit uusiutuvaan energiaan mutta myöskin sähköä käyttävään teollisuuteen ovat pysähtyneet ja lykkääntyneet. Suomen ja Euroopan asema kilpailussa vihreän siirtymän investoinneista on heikentynyt, ja olette olleet tähän mennessä toimeton. Mitä aiotte tehdä uusiutuvan energiateollisuuden investointien edistämiseksi ja vauhdittamiseksi mahdollisimman nopeasti nyt, kun investoinnit vähenevät ja taantuma uhkaa? [Perussuomalaisten ryhmästä: Kirjoittiko SAK tuon?]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Zyskowicz, olkaa hyvä.

11.47 **Ben Zyskowicz kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tämänpäiväinen SAK:n lakko osoittaa suorastaan järkyttävää halveksuntaa kansanvaltaista järjestelmäämme ja demokratiaa kohtaan. [Välihuutoja vasemmalta] Mikä oikeus ammattiyhdistysliikkeellä on yrittää pakottaa hallitus ja kansan valitsema eduskunta taipumaan tahtoonsa? [Hälinää — Miko Bergbom: Elokäpinan tiellä!] Siellä sanotaan, että meillä on oikeus osoittaa mieltä. Totta kai mielenosoitusoikeus on kaikilla olemassa ja politiikkaan osallistuminen on jopa toivottavaa, mutta eikö poliittinen toiminta kuulu ihmisten vapaa-aikaan? Käsittämätöntä, että TESien työrauhavelvoitteen sitomat työntekijät voivat lopettaa työn, kun hallituksen politiikka ei miellytä. [Matias Mäkynen: Te puututte työehtoihin!] Suorastaan gangsterimaisia sävyjä on puheenjohtaja Elorannan blogissa, jossa hän uhkaa hallitusta ja eduskuntaa kovemmilla seurauksilla, ellei hallitus vieläkään ymmärrä taipua ammattiyhdistysliikkeen tahtoon. [Välihuutoja]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Malm, olkaa hyvä.

11.48 **Niina Malm sd** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puheenjohtaja! Onhan tämä nyt aikamoista hurskastelua myös Zyskowiczilta, että SAK:lainen liike ei voi tässä osoittaa mieltään, mutta samaan aikaan yrittäjäpuoli voi laittaa kaikki mielipiteensä kirjoitusvirheineen koko hallitusohjelmaan. [Miko Bergbomin välihuuto] Samoin se, mikä tässä on myös kauhistuttavaa työnantajalle, mistä nämä lakot johtuvat. No siitä, että työnantajan edustajat istuvat omissa alansa järjestöissä ja ehkä myös muissa yrittäjien hallituksissa ja nämä yhdistykset taas vievät viestiä hallitusohjelmaan kirjauksina. Ja nyt se on sitä politiikkaa, joka on onnistunut, ja hallitus on päättänyt tehdä toimia, jotka ajavat työntekijäpuolen ahtaalle. On siis aivan turha yrittää pestä käsiä siitä, että yrityksillä ei ole mitään osaa eikä arpaa lakkoihin. Kyllä on. [Miko Bergbom: Ei ole!] Ja mitä toimintatapaan tulee, niin sitä en moiti, mutta rehellinen on oltava. [Eduskunnasta: Just näin!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Bergbom, olkaa hyvä.

11.49 **Miko Bergbom ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tämä on surullinen päivä Suomelle. Lakkovahti lonkeropäissään yrittää varmistaa sen, että Suomessa ei työpaikoille tänään mennä. Kaikki tämä vain siksi, että SAK on täysin kykenemätön istumaan neuvottelupöytään. [Välihuutoja vasemmalta] Suomeen tarvitaan lisää työpaikkoja. — Kuunnelkaa, demarit. — Suomeen tarvitaan lisää työpaikkoja. [Oikealta: Kyllä!] Jokaisella pitäisi hälytyskellojen soida sen tosiasian edessä, että työnantajayrittäjien määrä on teidän kaudellanne vähentynyt yli 10 000:lla vuosien 22 ja 21 välillä. Nyt on korkea aika

Underpunkt i budgeten PR 73/2023 rd

viedä eteenpäin ne uudistukset, joilla luodaan kannustimia synnyttää uusia työpaikkoja tähän maahan. Tämä on aivan käsittämätöntä, että kun tällä salilla on tässä maassa lainsäädäntövalta, joka tulee kansalta, niin sitten kun te ette saa sitä valtaa, niin te kiukuttelette ja soitatte SAK:n toimistolle, että sulkekaa koko Suomi. Näin ei voida toimia.

Arvoisa ministeri, miksi SAK ja salin vasen laita eivät ymmärrä tätä asiaa? [Sebastian Tynkkynen: Lonkeropäät töihin! — Välihuutoja vasemmalta]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Sarkkinen, olkaa hyvä.

11.50 **Hanna Sarkkinen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä sanotaan, että lakot olisivat kansanvallan vastaisia. Tämä on täysin käsittämätön argumentti, sillä hallitus heikentää työehtoja ja lakoilla yritetään puolustaa työntekijöiden oikeuksia. On ammattiyhdistysliikkeen tehtävä puolustaa työntekijöiden oikeuksia, joita hallitus nyt heikentää. Ja on kysyttävä, tilasivatko ihmiset tämmöistä politiikkaa vaaleissa. Kertoivatko perussuomalaiset avoimesti ennen vaaleja, että te aiotte rajoittaa lakko-oikeutta, että te aiotte helpottaa duunarien irtisanomista, että te aiotte vapauttaa määräaikaiset työsuhteet? Kerroitteko te, että te aiotte rajoittaa naisvaltaisten alojen palkanmuodostusta? Kerroitteko te äänestäjille, että te aiotte tehdä ensimmäisestä sairauspäivästä palkattoman? [Aino-Kaisa Pekonen: Kerroitteko?] Kerroitteko te pienipalkkaisille ihmisille, että te aiotte leikata heidän asumistukeaan, kun palkka ei riitä vuokranmaksuun? Kerroitteko te perussuomalaiset suomalaisille duunareille, että te aiotte näin rajusti heikentää heidän työttömyysturvaansa? Tiesivätkö ihmiset, että he tulevat saamaan tällaista politiikkaa äänestäessään teitä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Bergbom, olkaa hyvä.

11.51 **Miko Bergbom ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Perussuomalaiset kyllä kertoivat, että me ollaan sitoutuneita siihen, että tässä maassa on hyvinvointivaltio myös tuleville sukupolville, [Hälinää] ja jos tämä politiikka, mitä hallitus toteuttaa, ei tule onnistumaan, niin me ollaan tilanteessa, jossa meiltä loppuvat rahat ja meiltä loppuvat työpaikat ja meiltä loppuvat yrittäjät tästä maasta. On aivan päivänselvää kaikille muille paitsi näköjään teille se, että tämä maa tarvitsee lisää työpaikkoja, jotta me pystytään säilyttämään hyvinvointivaltio, joka luo ne peruspalvelut, jotta me voidaan turvata tässä maassa heikoimmassa asemassa olevien ihmisten palvelut. [Jenna Simulan välihuuto] Tämä on aivan päivänselvä asia näköjään kaikille muille paitsi teille.

Tähän maahan tarvitaan lisää työpaikkoja. Siksi tämä hallitus luo niitä. Ensi vuonna, keskipitkällä aikavälillä tähän maahan hallituksen päätösten seurauksena syntyy 65 000 uutta työpaikkaa. Tämä on työntekijöiden puolustamista, tämä on duunareiden puolustamista. Lisäksi duunarille, keskituloiselle jää yli 500 euroa enemmän käteen ensi vuonna veropäätösten seurauksena. Tämä on duunareiden puolustamista, sitä, mihin te ette pysty.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lohi, olkaa hyvä.

11.52 **Markus Lohi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Näyttää siltä, että työmarkkinoiden vastakkainasettelu on nytten vähintään yhtä kovaa kuin tässä salissa oikealta ja vasemmalta. Itse kyllä toivoisin, että kun tämä tilanne on kärjistynyt, niin tässä sa-

Underpunkt i budgeten PR 73/2023 rd

lissa voitaisiin mieluummin liennyttää tilannetta kuin lähteä sitä kärjistämään. Toivoisin myös, että maan hallitus pystyisi mieluummin rakentamaan sinne työelämään ja työmarkkinoille sopua kuin lisäämään kärjistymistä. Sen kyllä itsekkin sanon, että kyllähän näissä poliittisissa lakoissa pitäisi olla maltti. Kohtuullisia ne voivat olla, [Mauri Peltokangas: Tässä hetkessä järjetöntä!] mutta ei niitä pitäisi lähteä... Minusta lakot kuuluvat omien työehtojen puolesta taisteluun. Silti poliittisen puolen tehtävä olisi lähteä rakentamaan liennytystä eikä vastakkainasettelua. Tarvittaisiin nytten laajempaa poliittista keskustaa eikä näin jyrkkää vastakkainasettelua. [Jenna Simula: Mitä edustaja Lohi tekisi?]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Norrback, var så god.

11.54 Anders Norrback r (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Edustaja Lohi puhui aika lailla siitä, mistä minullakin oli aikomus. Se, mikä ehkä pikkasen mietityttää, on se, kun tässä tuli esiin, että kyseenalaistetaan vaalitulosta. En minä haluaisi tällaista tässä salissa kuulla. Kyllä ne vaalit vaan on käyty, ja tulokset ovat ne, mitkä ne ovat. Sen tyyppisiä voisi ehkä jättää tästä pois tästä keskustelusta.

Ärade talman! Strejkrätten är en viktig rättighet som våra arbetstagare har. När det gäller arbetskonflikter — det gäller lika mycket lockouten från företagens sida — då ska de användas som ett medel. Politiska strejker, om man ser det rent strukturellt, är nog för mig ett sätt att försöka inverka på den parlamentariska demokratin och därför bör de skötas med omsorg och helst vara väldigt begränsade, därför att de riktar sig mot sådana som inte är part i förhandlingarna. — Tack.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, tack. — Edustaja Harjanne, olkaa hyvä.

11.55 Atte Harjanne vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen ote työmarkkinapolitiikkaan on rikkova ja kärjistävä. Se näkyy kyllä, ja se näkyy nyt tässä salissa. Työmarkkinoita pitää sinänsä uudistaa. Mutta kyllä itse ainakin uskon, ehkä edustaja Lohen tavoin, että sen voisi tehdä myös niin, että me säilytetään luottamusta, vaalitaan luottamusta ja pidetään yllä yhteiskuntarauhaa. Se tietysti edellyttää kaikilta osapuolilta sitten valmiutta miettiä, miten meillä on sellaiset ajantasaiset kilpailukykyiset työmarkkinat tässä maassa.

Suomen talouden keskeinen ongelma on tuottavuus, heikko tuottavuus, työn tuottavuus, mutta myöskin raaka-aineiden ja maankäytön tuottavuus, jossa me ollaan itse asiassa EU:n heikoimpia. Sitä ei ole ihan helppo verrata, mutta on ihan selvää, että Suomessa täytyy saada sekä tehdystä työstä että käytetyistä raaka-aineista enemmän arvoa, tällaista vihreää tuottavuutta. Hallitus tekee tiettyjä asioita ihan ok — siellä on kilpailupolitiikan tehostamista, tki-panostuksia — mutta edelleen on paljon sellaista vanhakantaista yritysten tukemista, vinouttavaa politiikkaa, joka toisaalta heikentää tätä. Olisin kysynyt hallituksen ministereiltä: miten aiotte edistää tällaista vihreää tuottavuutta, että tässä maassa tehdään arvokasta työtä ja planeetan kestävässä rajoissa kukoistavaa taloutta?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Nurminen, olkaa hyvä.

Underpunkt i budgeten PR 73/2023 rd

11.56 Ilmari Nurminen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Mielestäni on käsittämätöntä, miten perussuomalaiset kuvailevat työntekijäpuolen edunvalvojia. EK pyysi teitä kymmentä asiaa, yksitoista annoitte. Mielestäni työntekijäpuolella on täysi oikeus puolustaa reilumpia työehtoja varsinkin tässä tilanteessa, kun te heikennätte työttömyysturvaa, työehtoja, määräaikaistuuksien ketjuttamista, tuotte sairaussakkoa — pelkkää keppipolitiikkaa työntekijäpuolelle. Työntekijöillä on täysi oikeus puolustautua tältä sanelupolitiikalta, jota te harjoitatte meidän työntekijäosapuolia kohtaan.

Tämän lisäksi näiden teidän toimienne johdosta 100 000 ihmistä ajautuu toimeentulotuelle. Lapsiperheköyhyys tulee kasvamaan, ja eriarvoisuus lisääntyy. Eikö teidän, ministeri Satonen, nyt pitäisi tarjota sovittelun kättä työmarkkinoille ja lopettaa tämä yksipuolinen sanelupolitiikka, jota te harjoitatte perussuomalaisten kanssa, ja saada rauha tähän työmarkkinatilanteeseen ja yhdessä lähteä rakentamaan parempaa työelämää?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kauma, olkaa hyvä.

11.57 Pia Kauma kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jokainen tässä salissa tietää, miten pahasti velkaantunut Suomi on ja miten huolestuttavalla tolalla meidän taloutemme on. Täällä kysyttiin, että sanoivatko hallituspuolueet etukäteen, minkälaisia uudistuksia on tulossa. Esimerkiksi edustaja Sarkkinen nosti tämän esiin. Kyllähän me sanoimme, että me tulemme tekemään sellaisia uudistuksia, että jokainen työkykyinen ja työikäinen saadaan töihin. [Vasemmalta: Perussuomalaiset sanoi, että ei käy!] Esimerkiksi meidän työrauhalainsäädäntömme on vuodelta 1946. Ettekö todella usko, että olisi aika tehdä jo muutoksia? Olen todella tyytyväinen siihen, että ministeri Satonen on nyt lähtenyt voimallisesti tekemään näitä uudistuksia, jotta viesti on se, että emme istu täällä vain tumput suorina, vaan myöskin tehdään muutoksia. Työttömyysturvaa uudistetaan. Sen ensimmäinen vaihe tulee jo ensi vuoden puolella. T&k-toimintaan panostetaan, paikallista sopimista lisätään. Ylipäätään tulee paljon muutoksia siihen, millä tavalla helpotetaan työnhakua sekä yrittäjän että työntekijän näkökulmasta. Nämä ovat niitä muutoksia, joita Suomi juuri nyt tarvitsee.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Vigelius, olkaa hyvä.

11.59 Joakim Vigelius ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Taitaa olla niin, että teitte te demarit jotain tai jätitte tekemättä, niin lopputulos on aina sama: muut maksavat laskun. Hallituksessa ollessanne teiltä ei tullut mitään säästöjä, [Välihuuto vasemmalta] ei mitään uudistuksia ja senkin edestä sitten velkaa, käsien päällä istumista ja ihmettelemistä. Ja sitten, kun te vasemmistossa vihdoin vaivauduttekin tekemään jotain, sekin tarkoittaa aina lisää menoja, lisää velkaa ja lisää kalliita lakkoja. Tältä se näyttää, kun demarit tekevät jotain omine Hakaniemen paikallisosastoineen. [Mai Kivelän välihuuto] Se tarkoittaa sitä, että työntekijät eivät pääse töihin, lapset eivät saa kouluruokaa ja veronmaksajille lankeaa siitä 100 miljoonan euron lasku. [Aino-Kaisa Pekonen: Älkää syyttäkö työntekijöitä!] Näin voimakkaasti te vastustatte sitä, että Suomi uudistuu ja Suomeen syntyy 100 000 uutta työpaikkaa. Onko tämä teidän mielestänne duunarien puolustamista? Ei ole.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

Underpunkt i budgeten PR 73/2023 rd

12.00 **Lauri Lyly sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä keskustelu osoittaa juuri sen, miksi politiikan ei pidä sotkeutua työmarkkinapolitiikkaan. Tämä huutelu täällä salin toiselta puolelta toiselle puolelle osoittaa, että se on työmarkkinajärjestöjen asia hoitaa pelisäännöt siellä ja katsoa, mikä on oikea neuvotteluasema kullakin osalla.

Viime vuosikymmenen aikana Suomessa on tehty erittäin maltillista palkkapolitiikkaa. Ja 2000-luvulla vuosina 12, 15, 16 siirrettiin 2 000 miljoonaa sosiaalivakuutusmaksuja työnantajilta työntekijöille kilpailukyvyyn varmistamiseksi. Täällä on turha puhua siitä, etteivätkö palkansaajat ole osallistuneet näihin kekkereihin. No, ovat varmasti tehneet osansa. Ja nyt täällä haetaan vaan lisää sille alueelle. Minä toivon, että täällä pysyttäisiin siinä asiassa, että ne hoitaisivat sen neuvotteluasetelman siellä keskenään, ja vaadimme sitä ja sitten emme sotkeennu siihen.

Minä voisin kertoa Sari Sairaanhoitajasta, joka sotki yhden työmarkkinakierroksen, [Puhemies koputtaa] ja niin pois päin. Täällä on aika monta tilannetta, kun politiikka sotkeutuu. [Jukka Mäkynen: Kokoomus on ennenkin sotkenut!] Tämä on se tilanne.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

12.01 **Hannu Hoskonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hyvä, että keskustelemme asioista suoraan, ja toivon myös toinen toistemme kunnioittamista, kilpailaan siinä. Toivoisin näissä työmarkkinaratkaisussakin malttia ja sitä, että nähtäisiin Suomen tulevaisuus pitemmälle kuin tähän päivään. Ymmärrän, että on valtavia paineita, mutta olen edelleen sitä mieltä, että kaikessa tällaisessa pitää maltti säilyä ja järki päässä.

Mutta se asia, mikä minua huolestuttaa, arvoisa puhemies, on tämä — ja kysyn ministereiltä, kun on paikalla arvoisia ministereitä — että meillä on Suomessa erittäin haitallinen kehitys pääsemässä ikään kuin salaa, on mennyt jo valtavasti eteenpäin: meidän metsäteollisuuden toimintaedellytyksiä rapautetaan koko ajan kiihtyvällä vauhdilla. Me puhumme aina siitä, että puuta pitää jalostaa, ja kohta kun alkaa Ukrainan jälleenrakennus, niin meidän puutuotteilla on valtava kysyntä. Mutta nyt näitä puita poltetaan valtavalla tahdilla. Olen nähnyt sen omin silmin kotikunnassanikin. Te ette usko minua, mutta tulkaa katsomaan, mitä valtavia tukkikasoja menee suoraan polttoon. Tämä on lopetettava. Suomen metsien tuhoaminen polttamalla pitää lopettaa. Meillä on kotimaista energiaa vaikka kuinka paljon, ja me sitten muka jonkun ilmastonmuutoksen takia teemme tämmöistä valtavaa karhunpalvelusta suomalaiselle metsälle. Arvoisat ministerit, pyydän, että toimitte tässä asiassa. [Puhemies koputtaa] Tämä asia on vakava, ja se on todella vakava.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mikkonen, Krista, olkaa hyvä.

12.02 **Krista Mikkonen vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Dubain ilmasto-kokouksesta tuli merkittävä päätös siitä, että maat sitoutuvat irtautumaan fossiilisista ja myös irtautumaan fossiilisista tuista. Nyt jos koskaan on aika myös Suomen huolehtia siitä, että pääsemme eroon haitallisista fossiilituista ja ympäristölle haitallisista tuista. Tämän osalta toivon todellakin, että hallitus ottaa tämän työlistalleen. Olette sanoneet, että se on hankalaa, mutta ihmettelen, että teistä ei ole kuitenkaan yhtään hankalaa leikata kaikkein köyhimmiltä ja lapsiperheiltä. Nämä ympäristölle haitalliset tuet ovat monella tapaa huonoja tukia. Ne toisaalta vääristävät kilpailua ja toisaalta käy niin, että palkitaan yrityksiä, jotka tekevät ympäristöhaittoja, ja nämä haitat tulevat sitten myöhemmin vielä julki-

Underpunkt i budgeten PR 73/2023 rd

sen talouden maksettaviksi. Sen takia toivon todellakin hallitukselta rohkeutta perata nyt fossiilisia tukia ja muita ympäristölle haitallisia tukia. Toivon, että tuotte esityksiä sitten, kun seuraavan kerran puoliväliriihessä taloutta tarkastelette. Meidän vihreiden vaihtoehtobudjetissa on hyviä esimerkkejä, jotka ovat vapaasti käytettävissänne. [Ben Zyskowitz: Miksi ette lakkauttaneet näitä tukia, kun olitte hallituksessa?] — No te lisäätte niitä nyt ja me lakkautettiin jo muutama.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, ja nyt debatti jatkuu. — Elikkä edustaja Oinas-Panuma.

12.04 Olga Oinas-Panuma kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tätä aiempaa saikkausta, kun on kuunnellut, niin tulee lähinnä mieleen, että näinkö niitä yhteisiä asioita hoidetaan: huutelemalla puolelta toiselle. Erityisesti edustajille Bergbom ja Sarkkinen haluaisin kertoa terveisiä, että meillä on täällä pöydällä siis mikki sen takia, että meidän ei tarvitse huutaa. [Miko Bergbom pyytää vastauspuheenvuoroa]

Mutta sitten tähän itse asiaan. Minua huolestuttaa kovasti meidän työmatkailijoidemme tilanne, koska niin kuin me hyvin tiedetään, hallitus tulee korottamaan työmatkakuluja ihmisiltä, ja esimerkiksi Oulusta Pudasjärvellä töissä käyvä opettaja joutuu jatkossa maksamaan noin 500 euroa enemmän työmatkoista vuodessa. Tämä on ihan laskettu asia, ja se johtuu tämän hallituksen päätöksistä. Se tietenkin sotii sitä vastaan, että me halutaan lisätä työllisyyttä. Julkista liikennettä ei ole kaikkialla, työmatka-autoilu on osassa Suomea pakollista, ja toisaalta meidän lapsilla ja nuorilla on oikeus hyvään, laadukkaaseen opetukseen ympäri Suomen riippumatta siitä, mistä he ovat kotoisin. Joten haluaisin kysyä: min-kälaisia keinoja teillä, ministerit Satonen ja Rydman, on, jotta me saadaan tämä töissä käyminen entistä kannattavammaksi, vaikka tämä työmatka-autoilu kallistuu, koska pelkkä bensaveron alennus ei tässä asiassa riitä? Tähän liittyy myös olennaisesti se, että kun me haluamme, että yritykset pystyvät laajentumaan, he tarvitsevat työvoimaa, ja jos töissä käyminen kallistuu tosi paljon, niin voi hyvin olla, että sinne töihin ei tule sitten lähdettyä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Puisto.

12.05 Sakari Puisto ps (vastauspuheenvuoro): Hyvä puhemies! Ensinnäkin poliittiset lakot ovat politiikkaa. Meillä on ollut eduskuntavaalit täällä, ja meillä on maassa hallitus, joka nauttii eduskunnan luottamusta ja joka tekee toimia, jotta päästään eroon tästä talouskurimuksesta.

Mutta haluaisin itse asiassa viedä keskustelun innovaatiopolitiikkaan, mikä oli aikaisemmin esillä tässä, ja tiedän, että valtioneuvosto on asettanut uuden tutkimus- ja innovaationeuvoston aika hiljattain. Kysyisin: miten tämä toiminta on lähtenyt käyntiin, jos on ehtinyt, ja mitä ajatuksia sen kehittämisestä on täällä tälle vaalikaudelle? Täällä eduskunnan päässä tutkimus- ja innovaatiopolitiikka ei ihan suoraan oikeastaan tipu mihinkään laariin. Me olemme talousvaliokunnassa tietysti kiinnostuneita siitä, sivistysvaliokunnassa käsitellään koulutusta ja tiedepolitiikkaa, mutta ehkä tätä eduskunnankin puolta voitaisiin jossain vaiheessa miettiä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Andersson, Otto.

Underpunkt i budgeten PR 73/2023 rd

12.06 Otto Andersson r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Aluksi on todettava, että oli ehkä jokseenkin mautonta sanoa, että ministeri Satonen on tänään pysäyttänyt Suomen, hän kuitenkin nauttii täällä eduskunnan luottamusta. Valtioneuvoston jäsen toteuttaa hallitusohjelmaa. Ja ehkä kommentti vasemmalle: Hallitushan ei millään tavalla rajoita lakko-oikeuden ydintä. Jos olette sitä mieltä, niin mielelläni kuulen, miten.

Siitä, mistä pitää olla hyvin huolissaan, on se, että työnantajayritysten määrä on laskussa, kymmenen prosenttia viimeisen kahden vuoden aikana, ja se ei ole kenenkään etu. Halutaan, että Suomessa on myös jatkossa työpaikkoja, joten yritysten toimintaedellytyksistä on pidettävä huolta. Eilen edustaja Lyly peräänkuulutti tuottavuutta. Eikö ole niin, ministeri Satonen, että tällä paikallisen sopimisen edistämällä juuri tavoitellaan sitä? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Eestilä.

12.07 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ikään kuin sattumalta edellinen puhuja kyllä vei oman puheenvuoroni, mutta kuitenkin esitän asiani samoilla sanoilla.

Ensinnäkin meillä on aikamoinen kaksoisongelma. Se on hyvin viheliäs. Valtion kulurakenne on täysin väärällä tasolla, ja vienti ei vedä niin kuin sen pitäisi vetää edellä mainittuun nähden. Viennin vetäminen tietenkin on kiinni eurooppalaisesta taloustilanteesta, ja Suomi ei sille voi mitään, jos meidän keskeisissä vientimaissamme talous ei ole kunnossa eikä tavallaan ostovoima ole kunnossa.

Mutta edelliseen viitaten kysyisin ministeri Satoselta: Miten paikallinen sopiminen tällä hetkellä jaksaa? Mikä mahtaa sen aikataulu ja sisältö olla? Ja miten käy pienten yritysten, jotka eivät kuulu EK:n jäsenistöön? Koskeeko paikallinen sopimus näitä yrityksiä? Kysymys tietenkin kuuluu tähän Suomen ikävään taloustilanteeseen. Jotakin lääkkeitä meidän pitää etsiä. Pelkkä edunvalvonta nyt ei auta. Lisää yrityksiä. Mikä on paikallisen sopimisen tilanne, ministeri Satonen?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Mäkynen.

12.09 Matias Mäkynen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Te hallituspuolueet ette voi samaan aikaan sanoa, että te olette voittaneet vaalit ja teillä on oikeus tehdä mitä vain, ja lähdette sen jälkeen puuttumaan työmarkkinoihin ennennäkemättömällä tavalla [Markku Eestilä: Miksei voi?] ja sitten samaan aikaan syyttämään työmarkkinajärjestöjä siitä, että he suojelevat ihmisten työehtoja ja oikeuksia. Teidän on hyväksyttävä se, että kun olette politisoineet työmarkkinat, te olette ennennäkemättömällä tavalla puuttuneet työntekijöiden oikeuksiin ja kieltäytyneet neuvotteluista, olette laittaneet sellaisen hallitusohjelman, että ei työnantajapuolella ole mitään tarvetta neuvotella, niin silloin te ette ole jättäneet mitään muuta väylää kuin tämän lakko-oikeuden käyttämisen työmarkkinajärjestöille. Silloin on kysymys nimenomaan työehtojen suojelemisesta, koska työehtoihin te olette puuttuneet, työehtoja te olette heikentämässä ja työntekijöiden oikeutta hyvin yksipuolisesti.

Arvoisat perussuomalaiset, te ette sanoneet ennen vaaleja, että te haluatte Suomeen halpatyömarkkinat, te ette sanoneet, että te aiotte romuttaa työehtosopimusjärjestelmän, [Mauri Peltokangas: Te sanoitte!] te ette sanoneet, että te haluatte rajata sitä, minkälaiset palkankorotukset hoitajille voidaan antaa jatkossa. Te ette kertoneet mitään tätä, joten tei-

Underpunkt i budgeten PR 73/2023 rd

dän on aivan turha vedota kansalta saatuun mandaattiin. Te saitte sen aivan eri puheilla. [Ari Koponen: Vappusatanen!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Seuraavaksi edustaja Tynkkynen, Sebastian.

12.10 Sebastian Tynkkynen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä on surkeaa, millä vimmallä siellä vasemmistossa vedetään hyvinvointivaltion pelastustoimilta mattoa alta. Te taistelette kynsin hampain, jotta työttömyyteen olisi kannusteita, ja teidän bulvaanijärjestöjenne kautta estätte ihmisiä menemästä töihin jopa kannisten ihmisten voimin. Me puolestaan taistelemme sen puolesta, että satatuhatta ihmistä saadaan kannustinloukuista pois, ja heille, jotka ovat jo töissä, keskituloisille palkansaajille annamme ensi vuodesta eteenpäin 500 euroa vuodessa enemmän käteen. Te haluatte raukkaporukkaa, jota roikuttaa löysässä hirressä. Säällittävää. Me haluamme, että ihmiset ja tämä maa nostetaan seisomaan omilla jaloillaan. Ei ole sattumaa, että hallituspuolueiden kannatus nousee ja teidän laskee, vaikka teemme vaikeitakin päätöksiä — nimittäin suomalaisille hyvinvointivaltion säilyttäminen myös lapsillemme on sydämenasia. Kansa ei ole tyhmää — te olette. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä vasemmalta — Atte Harjanne: Tyyli menee vähän erikoiseksi!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Seuraavaksi edustaja Partanen.

12.11 Karoliina Partanen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Onneksi tämänkin ongelma tästä pikkuhiljaa ratkeaa, nimittäin työntekijät hoitavat tämänkin ongelman. Työntekijät ovat hylänneet SAK:laiset ammattiliitot ja järjestäytyneet entistä enemmässä määrin YTK:hon. Pikkuhiljaa hekin ymmärtävät sen, missä ja miten omia etujaan kannattaa ajaa. Ei kannata antaa omaa päätäntävaltaansa ja mahdollisuuksia vaikuttaa asioihin SAK:laisille liitoille vaan äänestämällä demokraattisissa vaaleissa.

Arvoisa puhemies! Suomi nousee työtä tekemällä, ja siihen Orpon hallituksen työn linja tähtää. Me emme nouse verottamalla. Onkin surullista, että tässä taloudellisessa tilanteessa tämän lakkopäivän hinta on 100 miljoonaa euroa, [Perussuomalaisten ryhmästä: Oho!] ja siitä ei vastaa ministeri Satonen vaan SAK. [Vasemmalta: Te vastaatte siitä!] — SAK vastaa siitä.

Ja edustajat Mäkyne ja Viitala, suosittelen lukemaan lehtiä. Ministeri Satonen on kutsunut SAK:n pöytään neuvottelemaan, mutta historiaa toistaen SAK on jälleen hylännyt neuvottelupöydät, koska eivät pystyneet sanelemaan, miten tämän maan asioista päätetään. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, yleisellä tasolla vain sanon näin, että pysytään rauhallisena eikä nimitellä ketään. Pysytään asiassa, asiathan täällä vain keskustelevalle, henkilökohtaisuuksiin ei pidä mennä. [Aki Lindén: Täällä nimiteltiin tyhmiksi ihmisiä!] Mutta nyt mennään eteenpäin. — Seuraavaksi edustaja Lindén.

12.13 Aki Lindén sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Olen itse ollut työmarkkinoilla niin sanotusti monella puolella: olen ollut työntekijänä ja aikanaan asiantuntijatehtävissä, myös lakossa, ja sitten olen ollut työnantajana — olen ollut Kunnallisen työ-

Underpunkt i budgeten PR 73/2023 rd

markkinalaitoksen puheenjohtaja. Ja haluaisin todeta, että kyllä meillä nyt kysymys on hyvin pitkälti siitä, että meidän täytyy luoda työelämä sellaiseksi, että siellä ihmiset, jotka ovat töissä, motivoituvat. Varsinkin asiantuntijatehtävissä — ja kaikissa tehtävissä, koska tällä hetkellä kaikki työt ovat hyvin pitkälti asiantuntijatehtäviä — täytyy olla sellainen tilanne, että ihmisiä siellä kuunnellaan. He eivät saa olla sellaisen kokemuksen piirissä, että heitä heitellään paikasta toiseen ja komennellaan ja on jyrkät hierarkiat, jotka sitten kyykkyttävät ihmisiä. Meidän täytyy uudistaa järkevällä tavalla yhteistyössä näitä työelämän olosuhteita, ja sitä halusin tuossa omassa avauspuheenvuorossani korostaa. Ellemme me luo työelämää paremmanlaiseksi, me emme saa myöskään niitä innovaatioita aikaiseksi. Pelkästään määrärahoilla se ei tapahdu, vaan se innovaatio syntyy kuitenkin [Puhemies ko-
puttaa] siellä työelämässä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Diarra.

12.14 Fatim Diarra vihr (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Arvon ministerit, minä olen samaa mieltä edustaja Lohen ja edustaja Harjanteen kanssa siitä, että meidän täytyy uudistaa meidän työmarkkinoita. Minun mielestäni se on itsestään selvä kysymys. Sen osoittaa meille kaikki.

Mutta samaan aikaan se, mistä olen erityisen huolissani, on sukupuolivaikutukset ja se, miten nämä päätökset kohdistuvat eri sukupuoliin — varsinkin siitä, miten nämä kohdistuvat naisvaltaisiin aloihin, jotka ovat usein myös pienpalkka-aloja. Kysyisinkin ministeriltä: miten te näette, että nämä sukupuolivaikutukset parantavat tasa-arvoa meidän yhteiskunnassa ja millä tavalla tämä kohdistuu varsinkin yksinhuoltajaperheisiin? Kun täällä on paljon puhuttu siitä, että ollaan huolissaan samaan aikaan nuorista, nuorten syrjäytymisestä, niin millä tavalla se, että moni yksinhuoltajaperhe ajautuu näitten päätösten takia vielä vaikeampaan tilanteeseen, parantaa näitten nuorten asemaa ja näitten lasten asemaa tässä yhteiskunnassa? Moni näistä naisista tekee jo täysipäiväistä työtä, ja siltikään nämä varat eivät riitä elämiseen kunnolla. Ja sitten vielä tuista leikataan. Minun on vaikeata ymmärtää, millä tavalla tämä on eheää ja hyvää yhteiskuntaa rakentava suunta.

Sitten toinen kysymys, minkä haluaisin esittää, arvon rouva puhemies: Tuntuu, että tässä päätöksiä tehtäessä on unohdettu kulttuuri- ja taidealat. Miten vastaatte tähän? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Otetaan kaksi puheenvuoroa vielä, sen jälkeen ministereille vastauspuheenvuorot. Sen jälkeen jatketaan debattia, ja sitten ministerit saavat vielä lopuksi puheenvuorot. Ja meidän pidämme tauon kello 13.

Nämä kaksi henkilöä ovat edustajat Pekonen ja Lohi. — Pekonen.

12.16 Aino-Kaisa Pekonen vas (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Kun hallitus täällä kertoo tekevänsä työllisyystoimia tai lisäävänsä työllisyyttä ja työpaikkoja, niin on kyllä merkille pantavaa, että kaikissa näissä toimissa, aivan kaikissa, on kyse vain sosiaaliturvan leikkaamisesta. Kun edellisellä hallituskaudella toteutettiin työkykyohjelma, oppivelvollisuus uudistus, aikuiskoulutustuen uudistus, yli 55-vuotiaiden työllisyyttä edistävä kokonaisuus ja lukuisia muita työllisyystoimia, niin nyt te ainoastaan ja vain leikkaatte sosiaaliturvasta. Jos nämä leikkaukset ovat ainoita oikeita työllisyystoimia, kuten oikeisto täällä esittää, miten on mahdollista, että työllisyys viime kaudella nousi ennätyslukemiin? [Ben Zyskiewicz: Olisiko suhdanteilla ollut mitään merkitystä?] Sosiaalitur-

Underpunkt i budgeten PR 73/2023 rd

vaa ei leikattu, päinvastoin, ja samalla työllisyys kasvoi nopeasti koronavaikeuksista ja sodasta huolimatta. Arvoisa ministeri, miten tämä on mahdollista? [Ben Zyskiewicz: Olisiko suhdanteilla mitään merkitystä?]

Haluan vielä tämän päivän tilanteeseen todeta, etteivät ihmiset halua lakkoilla vaan he haluavat tehdä töitä. Mutta näin räikeän yksipuolinen ja täysin vaalipuheiden vastainen politiikka [Puhemies koputtaa] ei jätä kyllä muuta vaihtoehtoa yhdellekään omasta tulevaisuudestaan kiinnostuneelle työntekijälle.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Sitten edustaja Lohi.

12.17 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Itsekin toivoisin hie-man malttia tähän keskusteluun. Tästä saa jotenkin sellaisen kuvan, että työnantajat ja työntekijät olisivat täysin vastakkaisilla puolilla pöytää. Oma kokemukseni yrittäjänä on, että useimmissa asioissa ollaan itse asiassa samalla puolella pöytää ja toisella puolella pöytää ovatkin globaalit markkinat, kilpailu ja muu, jotka haastavat meidän työelämää ja työpaikat. Hallituksen ohjelmaankin sisältyvissä työelämäuudistuksissa on paljon minusta hyvää, vaikkapa paikallista sopimista ja monia muita elementtejä, joita voi tukea, mutta kun olen niihin perehtynyt aika tarkastikin, niin kyllä tunnistan myös, että siellä on ehkä joitakin elementtejä, jotka eivät lisää työllisyyttä ja joita voisi käyttää kyllä tässä sovittelun aineksena ja lähteä rakentamaan semmoista kohtuullista ratkaisua, niin että voitaisiin mieluummin liennyttää sitä tilannetta kuin lähteä kiristämään työmarkkinoilla.

Uudistan vielä lopussa sen kysymyksen ministerille työllisyyskehityksestä. Nimittäin ennusteet jo ennen uusimpia taloustietoja osoittavat, että ensi vuonna työttömyysaste nousisi, ei laskisi.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, sitten ministerit Satonen ja Rydman, molemmille kolme minuuttia. Saatte kyllä vielä sitten loppupuheenvuorotkin.

12.18 Työministeri Arto Satonen: Arvoisa rouva puhemies! Varmaan en ehdi ihan kaikkiin kysymyksiin vastaamaan tässä ajassa, mutta jos lähdän tästä neuvotteluelementistä, kun nyt tässä viitattiin tähän ajankohtaiseen tilanteeseen, niin jos olette katsoneet, mitä SAK siis vaatii, mistä hallituksen olisi pitänyt lähteä neuvottelemaan yhden etujärjestön kanssa, niin ensimmäinen asia oli työttömyysturva, jonka tämä sali on jo hyväksynyt. Tämän salin enemmistö on sen täällä äänestämällä jo hyväksynyt. [Hanna Sarkkinen: Keväällä tulee lisää leikkauksia!] — Kyllä, toinen paketti on tulossa helmikuussa, mutta puolet siitä paketista on jo täällä hyväksytty.

Sitten työrauha-asia: Sitä on tosiaan viimeksi muutettu 1940-luvulla. Onko täällä joku sitä mieltä, että on oikeasti silloin tiedetty, miten 2020-luvun työmarkkinat toimivat? Sitä on yritetty muuttaa kaksikantaisesti aikaisemmin, mutta siinä ei ole onnistuttu. Eli sitä ei ole kyetty työmarkkinaneuvotteluissa ratkaisemaan, eikä varmaan nytkään kyettäisi. Sitten jos katsotaan, mikä siinä on tilanne, kun se on ollut nyt lausunnoilla ja siitä on saatu lausuntoja, niin ne lausunnot ovat hyvin kaksisuuntaisia. Palkansaajat eivät halua sitä koko esitystä, mutta työnantajat taas ovat sitä mieltä, että se ei mene lähellekään riittävän pitkälle. Jos verrataan kansainvälistä vertailua, niin esimerkiksi Iso-Britannia ja Saksa ovat kieläneet kokonaan tällaiset poliittiset lakot, mikä meillä tänään on. Sitten on joku Ranska, joka sallii kaiken. Sitten siinä välissä on esimerkiksi Ruotsi, jossa oikeuskäytännöllä ne on

Underpunkt i budgeten PR 73/2023 rd

käytännössä rajattu tunnin kahden mittaisiksi, ja me ollaan nyt menossa lähemmäs sitä keskitietä. Eli se on se juttu.

No sitten kolmas asia, paikallinen sopiminen, mihin täällä useassa kysymyksessä viitattiin, ja siis se, että myös järjestäytymättömät yritykset pääsevät mukaan paikalliseen sopimiseen, jolla on — näin vahvasti uskon — myönteisiä työllisyysvaikutuksia: Jos me oltaisiin lähdetty siitä neuvottelemaan nyt SAK:n kanssa, vaikka ymmärtääkseni täällä hyvin laaja enemmistö — myöskin oppositiosta ainakin keskusta ja ymmärtääkseni jossain määrässä myös vihreät — tukee tätä paikallisen sopimisen edistämistä, niin ei kai me voida pienen poliittisen vähemmistön ja yhden etujärjestön kanssa lähteä keskustelemaan asiasta, jolla on hyvin laaja kannatus.

Sitten vielä tämä Suomen työmarkkinamalli, josta täällä muun muassa Diarra kysyi hyvin tasa-arvovaikutuksista, jos muistan oikein: Se, että nämä neuvottelut nyt ovat katkenneet SAK:n toimesta, on todella huono juttu, koska me haettiin nimenomaan sitä mallia, että tehdään vientivetoinen palkkamalli mutta siellä sopimuksissa voidaan sitten löytää niitä kohtia, joilla esimerkiksi julkisen sektorin alat, hoitoalan asiat ja paikalliseen työvoimapulaan liittyvät asiat voidaan ratkaista. Todella toivon, ja vetoankin siihen, että ne neuvottelut lähtevät uudelleen liikkeelle.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ministeri Rydman, olkaa hyvä.

12.21 Elinkeinoministeri Wille Rydman: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Oras Tynkynen ja myöskin edustaja Strand kysyivät tki-rahoituksen tehokkuudesta. Tässä avainasemassa on se, että pystymme saamaan tähän tki-toimintaan kiinteästi myöskin yksityisen sektorin ja yritykset mukaan. Lähtökohta on se, että kaksi kolmasosaa tki-panostuksista tulisi sieltä yksityiseltä puolelta ja yksi kolmasosa julkiselta sektorilta, jolloin tietysti pyrimme myöskin ne julkiset panostukset käyttämään siten, että se mahdollisimman tehokkaasti generoisi mukaan myöskin sitä yksityistä rahaa.

Edustaja Wallinheimo puhui aivan oikein norminpurusta. Hallituksella on se lähtökohhta, että kun EU:sta tulee paljon sääntelyä, niin emme ainakaan kansallisin lisätoimin entisestään lisää kansallista Suomi-lisää sen sääntelytaakan päälle, mikä EU:sta joka tapauksessa jo tulee, ja pyrimme myöskin karsimaan sellaista esimerkiksi investointeja hidastavaa lainsäädäntöä, joka on osoittautunut ongelmalliseksi investointien saamiseksi ja niiden vauhdittamiseksi Suomeen. Toki tässä on kysymyksessä myöskin se, miten lakia tulkitaan, että meillä on myöskin vähän ongelmaa siinä, että tulkitaan lainsäädäntöä tiukemmin kuin miten ehkä lainsäätäjä oikeastaan alun perin on tarkoittanutkaan.

Näistä investoinneista puhuivat myöskin muun muassa edustajat Mäkynen, Harjanne ja Hoskonen, vähän eri näkökulmista kyllä. On sinänsä syytä huomata se, että kun meillä on näitä pitkiä listoja suunnitteilla olevista investoinneista, niin siellä on aika eri vaiheissa olevia investointeja. On sellaisia, jotka ovat jo aika pitkälläkin menossa eteenpäin. Sitten on sellaisia, jotka ovat hyvin pitkälti vain ajatuksen tasolla. Kaikki eivät varmastikaan tule toteutumaan, mutta joka tapauksessa meidän on syytä tehdä parhaamme sen eteen, että mahdollisimman iso osa investoinneista myöskin toteutuisi. Mutta tässä me toimimme hyvin haastavassa kansainvälisessä kilpailuympäristössä, tilanteessa, jossa isot maat houkuttelevat investointeja ennen kaikkea kansallisella valtiontukipolitiikalla. EU-tasollakin näissä on sääntely valitettavasti tullut löysemmäksi. Tämä hallitus pyrkii tekemään kaikkensa,

Underpunkt i budgeten PR 73/2023 rd

jotta näistä korona-aikaisista löysemmistä valtiontukisäännöistä siirryttäisiin mahdollisimman pikaisella aikataululla takaisin siihen hyvin pidättyväiseen valtiontukupolitiikkaan, jota EU-alueella tähän asti on noudatettu ja mikä on myöskin ehdottomasti suomalaisen yhteiskunnan ja suomalaisen investointiympäristön etu.

Edustaja Oinas-Panuma puhui työssäkäynnin kannattavuudesta. On tietysti haastavaa, että kun arjen kustannukset nousevat, niin silloin se voi vaikuttaa myöskin työnteon kannusteisiin. Tämä hallitus kuitenkin päämäärätietoisesti pyrkii madaltamaan arjen kustannuksia, pyrkii myöskin pieni- ja keskituloisiin painottuvilla veronkevennyksillä vaikuttamaan siihen, että etenkin siellä tulohaitarin alapäässä olisi mahdollisimman kannattavaa aina työtä vastaanottaa.

Edustaja Puisto mainitsi tutkimus- ja innovaationeuvoston. Se on nimetty, ja se on nyt ensimmäisen kerran kokoontunut. Siinäkin on tärkeää saada mahdollisimman laajasti sidosryhmät toimintaan mukaan ja poliitikkojen olla myöskin siinä keskustelussa tiiviisti mukana.

Edustaja Diarra vielä nosti kulttuuri- ja taidealan esille. Kuten puheessanikin mainitsin, etenkin tämän av-kannustimen myötä pyritään tältäkin osin tekemään Suomea innostavammaksi, kiinnostavammaksi ja kannustavammaksi ympäristöksi yhtä hyvin ulkomaisille tuotannoille tehdä täällä kuin että kotimaiset tuotannot menevät sitten kansainväliseen jakeluun. Tässä on tietystikin äärimmäisen tärkeää, että tämä on osaltaan luomassa sellaista luovan alan ekosysteemiä, jossa eri luovat alat myöskin hyödyntävät ja tukevat ja hyödyttävät toisiaan. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin. — Ja sitten jatketaan debattia, ja ministerit varautuvat loppupuheenvuoroihin sitten vielä. Mehän lopetamme kello 13. — Ja työ- ja tasa-arvovaliokunnan puheenjohtaja Sirén, olkaa hyvä.

12.25 Saara-Sofia Sirén kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ehkä voidaan aloittaa niistä asioista, joista olemme samaa mieltä. Yksi keskeinen on nimenomaan nämä historiallisen suuret kasvupanostukset, jotka tässä pääluokassa tässä talousarviossa ovat. Tuetaan huippuosaamista, innovaatioita, sellaisia suomalaisia ratkaisuja, joilla on maailmanmarkkinoillakin kysyntää. Samaa mieltä meidän uskoisi olevan myös työmarkkinoiden uudistamisen tarpeesta ja huolesta meidän taloutemme tilanteesta.

Nämä ovat asioita, joihin hallitus on sitoutunut. Hallitus on vastuussa siitä, että saadaan toteutettua sellaiset uudistukset ja reformit, jotka tuovat meidän työelämään meidän järjestelmiä tähän päivään ja vastaamaan myöskin tämän päivän kansainväliseen kilpailuun, jota me käymme. Hallitus edistää kasvua ja työllisyyttä. Pelkästään tämän talousarvion osalta on arvioitu: yli 60 000 uutta työllistä. Tässä kohtaa on hyvä huomata, että esimerkiksi sosiaalidemokraattien vaihtoehtobudjetin osalta meillä ei ole näitä työllisyysvaikutuksia tiedossa, sillä ne on salattu.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Lyly.

12.27 Lauri Lyly sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puheenjohtaja! Tässä puhutaan uudesta työmarkkinamallista kovin sanoin, niin kuin se olisi kauheasti rikki. Meillä on yksi työmarkkinakierros, joka ei mennyt yleisen linjan mukaan, ja se oli tämä viimeinen sote-kierros, joka tässä käytiin. Ja nyt sitten sanotaan, että nyt meidän on pakko uudistaa

Underpunkt i budgeten PR 73/2023 rd

sen seurauksena. Tähän asti sovittelija on voinut yleisen linjan hakea ja tehdä sopimusala-kohtaisia tarkennuksia siihen, ja sillä tavalla ovat ratkaisut aina syntyneet. Se ei ole kauheasti rikki.

Sitten kun puhutaan paikallisesta sopimisesta, niin paikallinen sopiminen, silloin kun se tapahtuu TESin antamien puitteiden mukaisesti, niin silloin se on mahdollista, mutta nyt kun täällä on kaikki emmeet olemassa, että nyt yritetään viedä paikallinen sopiminen alle TESin minimiehtojen, [Ben Zyskowiec: Eikös se tule TESin raameissa?] joka on tässä se uhkatilanne, joka on täällä päällä.

Sitten järjestäytymättömille: viimeksi yritettiin järjestäytymättömille sanoa, että samat oikeudet ja velvollisuudet kuin järjestäytyneessä kentässä. Se ei käynyt Suomen Yrittäjille. Se kaatoi sen ratkaisun silloin. Se oli silloin viime kierroksella tulos.

Sitten mikä tässä vielä puhuttaa, on tämä tuottavuuden kehitys, joka meillä on nollan pinnassa ollut 15 vuotta. Auttavatko nämä tilanteet tuottavuuden kehitystä, että yt-rajoja, joka on työelämän kehittämislaki siellä paikallisesti, niitä rajoja vedetään ylöspäin, viedään työntekijöitten osallistumista yrityksen sisällä pienemmäksi? Näitä asioita siellä pitää kehittää. [Puhemies: Aika!] Sillä me yhdessä tehden saadaan tuottavuutta aikaiseksi. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Pysytään minuutissa. — Seuraavaksi edustaja Koponen, mutta Koponen on näköjensä lähtenyt. — Otetaanpa sitten Bergbom.

12.29 Miko Bergbom ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Duunarille iloisia uutisia heti seuraavaan vuoteen, kun yli 500 euroa jää keskituloiselle enemmän käteen palkasta. Tästä on tullut muuten monelta duunarilta oikein paljon positiivista viestiä, että ”kerrankin minä saan pitää enemmän palkastani enkä vaan maksaa veroja” [Pia Viitasen välihuuto] niin kuin himoverottaja-vasemmisto tässä salissa haluaisi, ja sekös teitä harmittaa. Ja jotta te voisitte peittää tämän tosiasian, että tämä hallitus todella puolustaa duunareiden asemaa eli luo tähän maahan uusia työpaikkoja omien politiikkatoimien seurauksena ja sen lisäksi alentaa verotusta, mikä hyödyttää nimenomaan niitä duunareita, niin tämän seurauksena te käynnistätte lakkotoimet ulkoparlamentaarisien toimijain eli SAK:n avulla. [Aino-Kaisa Pekosen välihuuto] Ja sitten SAK vielä kuvittelee, kuten Elokapinakin kuvittelee, että he toimijoina voivat painostamalla ja uhkailemalla saada tämän salin muuttamaan politiikkaa, jota täällä harjoitetaan. Tämä sali tekee päätökset tässä maassa, ei SAK eikä Elokapina eivätkä mitkään muutkaan ulkoparlamentaariset toimijat, näin se vaan on.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin. — Ja edustaja Tynkkynen, Oras.

12.30 Oras Tynkkynen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tätäkin keskustelua kuunnellessa on käynyt mielessä, että aika helposti tunteet tuntuvat tässä salissa kuumeenevan ja poliitikoilta maltti pettävän. Me elämme hyvin epävakaita aikoja, ja pelkään pahoin, että meillä saattaa olla edessä tilanne, jossa tätä kansakuntaa koetellaan vielä paljon vakavammilla asioilla. Ja kun sitten täällä salissa ihmiset pää punaisena hermostuvat siitä, jos osa ihmisistä on yhden päivän lakossa tai jotkut istuvat jossain tiellä, niin toivoin meiltä päättäjinä enemmän resilienssiä kestää sitä, että meillä voi olla häiriöitä ja erilaisia vaikeita tilanteita edessä. Muuten ajattelen tästä salikeskustelusta, että jos joutuu tur-

Underpunkt i budgeten PR 73/2023 rd

vautumaan toisten ihmisten nimittelyyn, niin silloin kyllä asia-argumentit ovat loppuneet kesken.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Malm.

12.31 **Niina Malm sd** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Minua ei haittaa ollenkaan se, jos perussuomalaisilla on tarve minua kohtaan olla epäasiallinen, mutta minua haittaa kyllä se, että samaan laariin laitetaan kaikki järjestäytyneet palkansaajat. Sen tähden toivoisin, että täällä salissa pystyttäisiin käyttäytymään, olemaan rehellinen. Kun puhutaan ulkoparlamentaarista voimista, niin edellisessä puheenvuorossani kerroin sen, miten EK:n ja SY:n tavoitteet ovat tässä hallituksessa menneet läpi — tällä logiikalla myös ne ovat ulkoparlamentaarisia voimia, ja kuinka ne sitten olisivat parempia kuin SAK?

Lisäksi, kun täällä on nyt väitely tästä politiikasta ja siitä, kuka voi valtaa käyttää ja kuka ei, demokratiaa täytyy kunnioittaa. Ja on tärkeää muistaa, että joka päivä joka ikinen asia on politiikkaa: se, kun ne jätteet lajitellaan, on ympäristöpolitiikkaa; kun se palkka maksetaan tilille, se on palkkapolitiikkaa; kun mennään sinne sairaalaan saamaan hoitoa, niin se on sosiaali- ja terveystaloudellista politiikkaa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Jos ihmettelette, että se V-painike ei toimi, niin ei todellakaan, koska yritetään purkaa nyt niitä kaikkia, jotka ovat jo vuoron varanneet. Elikkä olisi oikeudenmukaista, että he, jotka ovat aikaisemmin varanneet, myös saavat sen puheenvuoron, ja siitä syystä V-painike ei tällä hetkellä toimi, se on kiinni. Katsotaan, jos meille jää aikaa sitten niiden jälkeen, jotka ovat aikaisemmin varanneet. — Ja sieltä edustaja Wallinheimo.

12.32 **Sinuhe Wallinheimo kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä kun kuuntelee keskustelua, niin kyllä vasemmalta tulee virheellisiä oletuksia tai tulkintoja monestakin asiasta. Muun muassa arvostamani edustaja Lyly puhui paikallisesta sopimisesta kyllä siihen suuntaan, että itse en siitä kyllä löytänyt ihan sitä tapaa, miten hallitus yrittää paikallista sopimista viedä eteenpäin.

Arvoisa puhemies! Ministeri Satonen, te olette hyvin analyttinen ihminen ja pystytte varmasti nyt kertomaan, minkätyyppisiä joustoja Suomessa tehdään nyt seuraavaksi näissä työelämäuudistuksissa, ja pystytte varmasti vertailemaan meitä verrokkimaihimme, kilpailijamaihin: Tanskaan, Ruotsiin, Saksaan. Minkätyyppisiä uudistuksia tässä on, ja menemmekö me nyt niin paljon pidemmälle kuin nämä muut, verrokkimaat, ovat menneet? [Vastauspuheenvuoropyyntöjä]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kerron nyt, keiden nimi täällä jo on. Eli ei tarvitse siellä pomppia, luettelen täältä: Sarkkinen, Kivelä, Viitanen, Marttila, Hamari, Viitala, Peltonen, Suhonen, Rantanen, Fagerström, Zyskowiec. Nämä kaikki ovat tässä vaiheessa listoilla ja tulevat saamaan sen puheenvuoronsa, pysykää rauhallisina. [Ben Zyskowiec: Mutta tämä ei ole puhujajärjestys!] — Elikkä edustaja Sarkkinen.

12.34 **Hanna Sarkkinen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on perusteltu suomalaisten palkansaajien työehtojen heikentämistä valtiontaloudella. Mutta eikö

Underpunkt i budgeten PR 73/2023 rd

tosiasia kuitenkin ole se, että työehtojen heikennykset eivät vahvista valtiontaloutta? Ne vahvistavat toki työnantajien taloutta mutta eivät valtiontaloutta. Ne eivät myöskään luo työpaikkoja. Ainakaan itse en ole sellaisia laskelmia nähnyt, että näin kävisi.

Arvoisa puhemies! Eikö ole myös niin, että hallituksen työllisyyspolitiikka perustuu lähes täysin sosiaaliturvan leikkaamiseen? Näin olen ymmärtänyt. Ja vaikka kaikki nämä hyvin toiveikkaat työllisyysvaikutukset, mitä sosiaaliturvaleikkauksiin liitetään, toteutuisivatkin, niin silti köyhyys lisääntyy. Köyhyys lisääntyy sitä enemmän, mitä enemmän tämäläisyyksiä työllisyystoimia tehdään. Myös toimeentulotuki riippuvuus lisääntyy, ja me tiedämme, että se on tässä maassa kaikista pahin kannustinloukku. Tämähän on sitä työllisyyspolitiikkaa? Myös työssäkäyviltä leikataan, pienituloisilta työssäkäyviltä leikataan. He ovat jo töissä. Mitäs työllisyyspolitiikkaa se semmoinen on?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Viitala.

12.35 Juha Viitala sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä salissa on useasti otettu esille, että perussuomalaiset pettivät duunarit. Perussuomalaisten vastauspuheenvuoroissa asia käännetään joka kerta valtion velkaantumiseen. Sikäli huonoja kääntöjä, koska velkaantuminen jatkuu teidän ollessa hallituksessa kiihtyvällä vauhdilla, [Miko Bergbom: Leikataan sitten lisää!] eli argumentteja ei itse asiassa teiltä taida löytyä siihen itse kysymykseen.

Mennään asiaan. Luovuus ja aloitteellisuus ovat ihmisen ominaisuuksista ne, mitä he kokevat tärkeiksi asioiksi työelämää kehitettäessä. Suurin osa yksilön tuottamasta lisäarvosta tuottavuuteen syntyykin juuri luovuuden ja aloitteellisuuden kautta. Pakottamisella ei ole niinkään merkitystä yksilön tuottamalle lisäarvolle. Arvoisa ministeri Satonen: miksi hallitus etenee työelämäkysymyksissä käyttämällä keppiä porkkanan sijaan?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Zyskiewicz.

12.36 Ben Zyskiewicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Olen edustaja Lylyn ensimmäisen puheenvuoron kanssa samaa mieltä siitä, että kolmikannalla on tässä maassa vuosien ja jopa vuosikymmenten kuluessa saavutettu hyviä tuloksia. Mutta nytkin pitkin syksyä esimerkiksi A-studioissa ay-liikkeen edustajilta kysyttiin, toimittaja kysyi, ministeri Satonen kysyi, mitkä ovat ne teidän konkreettiset vaihtoehtonne, joilla tähän maahan saadaan kymmeniätuhansia uusia työllisiä tai pystytään julkista taloutta vahvasti tasapainottamaan. Minä en kuullut yhtään konkreettista ehdotusta enkä usko, että kuuli kukaan muukaan.

Sitten nämä puheet siitä, että vaalitulos oli väärä tai ainakin politiikka on väärää. Kyllä näissä on kaiku niistä nykyään Afrikassa, aikaisemmin paljon Etelä-Amerikassa tehdyistä sotilasvallankaappauksista, joita nämä vallankaappajat perustelevat sillä, että kun nämä poliitikot eivät osaa tehdä kansan etujen mukaista politiikkaa, niin he joutuvat turvautumaan remmiin. [Välihuutoja vasemmalta]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Seuraavaksi edustaja Rantanen, Piritta.

12.37 Piritta Rantanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Luen ensin sitaatin: ”Suomi toimii sen varassa että kansalaiset uskaltavat luottaa tulevaan, sijoittaa, inves-

Underpunkt i budgeten PR 73/2023 rd

toida, perustaa perheitä ja rakentaa koteja. Tätä luottamusta eivät työmarkkinoiden kahtiajaot tai työehtojen heikentäminen tue. Yksipuolisuuden ja vastakkainasettelujen sijasta työelämässä tarvittaisiin nyt vahvempaa yhteistyötä ja pyrkimystä yhdessä eteenpäin. Talous kasvaa ja työpaikkoja syntyy parhaiten luottamuksen, ei epävarmuuden, piirissä.”

Tämä on sitaatti välikysymyksestä 2018, jonka olemme allekirjoittaneet me demarit, ja voimme sen allekirjoittaa yhä. Sen on allekirjoittanut myös perussuomalaiset, [Vasemmalta: Ohhoh!] jota ei voida kyllä tässä ajassa pitää enää samanlaisena puolueena kuin se, joka on allekirjoittanut viisi vuotta sitten tämän välikysymyksen. On kyse siitä, mitä luvataan, mitä tehdään, mihinkä voi luottaa, ja tässä kyllä on selvä vastaus, että perussuomalaisiin ei voi luottaa. [Eduskunnasta: Se on totta! — Miko Bergbom: Näinkö päätti demareiden äänestäjät?]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Lehtinen.

12.38 **Rami Lehtinen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi on ajautunut tilanteeseen, jossa olemme lähellä joutua EU:n talouskurisäntöjen mukaisesti tarkkailuluokalle. Syy tähän on se, että vasemmistohallitus viskoi huolettomasti rahaa ovista ja ikkunoista ympäriinsä koko viime kauden. [Matias Mäkynen: Te olette hallituksessa! — Joona Räsänen: Paljonkos se velkaantuminen nyt vähenee?] Sopeuttaminen ei tullut missään vaiheessa kyseeseen, [Joona Räsänen: En kuullut!] vaikka vaikeat ajat olivat tiedossa. Sitten oppositiossa ihmetellään, miksi hallitus joutuu nyt tekemään niin kovia sopeuttamistoimenpiteitä. [Joona Räsänen: Paljonko velkaantuminen vähenee?] Vaikeasta tilanteesta huolimatta hallituksella on eväät nostaa työllisyyslukemia, ja meillä onkin tavoitteena saada 100 000 lisätyöllistä. [Eduskunnasta: Nimenomaan! — Joona Räsänen: Paljonko velkaantuminen vähenee?] Suomi on nyt siinä tilanteessa, että tarvitsemme kaikki työkykyiset töihin. Vapaamatkustajille tässä maassa ei ole sijaa, eikä heitä kuulu ihailla. Se pitäisi myöskin siellä vasemmalla laidalla ymmärtää. Hallitus haluaa osoittaa, että työllistyminen on huomattavasti kannattavampaa kuin kotiin jääminen. Lisäksi haluamme tuoda viestin, että työssä käyvillä ei ole mitään velvollisuutta elättää työtä vältteleviä vapaamatkustajia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Seuraavaksi edustaja Viitanen.

12.40 **Pia Viitanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Minä tässä muistelin, että ennen vaaleja perussuomalaiset taisivat puolustaa palkansaajaa, vai onko muilla sellainen muistikuva? [Vasemmalta: Juuri näin!] Mutta täällä on sen verran ollut nyt huu-toa tuolta laidalta, että minäpä oikein tarkistin ja huomasin, että ennen vaaleja perussuomalaiset puolustivat muun muassa vakaata työmarkkinaympäristöä, ammattiliittojen kan-neoikeutta, [Timo Suhonen: Ohhoh!] vastustivat irtisanomisen helpottamista, puolustivat oikeutta lakkoihin, eivät halunneet leikata sosiaaliturvaa, ja nyt ei, puhemies, voi mitään muuta tehdä kuin kysyä: mitä siellä Säätytalolla todellakin tapahtui, kun sieltä nyt käveli ulos aivan eri porukka? Nyt tehdään aivan päinvastaista politiikkaa, ja sen seurauksena ai-van oikeutetusti, puhemies, tällä hetkellä palkansaajat puolustavat omia oikeuksiaan esi-merkiksi perussuomalaisten ajamia sosiaaliturvan heikennyksiä, työttömyysturvan heiken-nyksiä ja lakko-oikeuden rajoittamisia vastaan. Tätä perussuomalaista politiikkaa kansalai-set aivan oikeutetusti vastustavat nyt tänään ja tulevaisuudessa. [Ben Zyskowicz: Kun eduskunta tekee vääriä päätöksiä, pitää ottaa valta omiin käsiin, eikö niin, edustaja?]

Underpunkt i budgeten PR 73/2023 rd

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen.

12.41 **Timo Suhonen sd** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Ennen vaaleja perussuomalaiset olivat ammattiyhdistysliikkeen kanneoikeuden takana, ennen vaaleja perussuomalaiset eivät sanoneet, että he haluavat rajoittaa lakko-oikeutta, ja nyt tänään, kun lakkovahti on siellä portilla antanut julkisuuteen lausunnon, jossa toteaa, että perussuomalaiset pettivät duunarin, [Miko Bergbom: Lonkeropäissään!] niin mitä vastaavat perussuomalaiset edustajat täällä salissa? He huutavat kurkku suorana, että nämä lakkovahdit ovat lonkeropäissään ja kännissä, [Miko Bergbom: Lukekaa lehdestä!] ja sitten täällä arvostellaan muita edustajia tyhmiksi. Mitä ihmettä? Mikä aivan uskomaton ylimielisyys edustajilla nyt tässä hetkessä, aivan käsittämätöntä.

Sitten, arvoisa työministeri, olisiko teidänkin aika laittaa työhanskat käteen ja alkaa aidosti neuvottelemaan työntekijäjärjestöjen kanssa tilanteen korjaamiseksi? — Kiitos. [Ben Zyskiewicz: Kyllä SAK:n pitää korjata vaalitulos!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Seuraavaksi edustaja Kivelä, Mai.

12.42 **Mai Kivelä vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minäkin aloitan sitaatilla. ”Perussuomalaiset ovat myyneet kaikkea hienoa, ja sitten ne iskee omaa väkeä vastaan, esimerkiksi työntekijöitä, rajaamalla heti ensimmäisiä oikeuksia niiltä pois. Esimerkiksi lakko-oikeuden puolustaminen on äärimmäisen tärkeää.” Ja haastattelija tosiaan kysyi, että oletteko sitä mieltä, että perussuomalaiset ovat huijanneet työntekijöitä. Ja hän vastaa: ”Kyllä.” En tiedä, onko hän perussuomalaisten äänestäjä, mutta olen kuullut useilta, useilta perussuomalaisten äänestäjiltä, että he kokevat tulleen petetyiksi.

Itse ajattelen, että jokainen puolue saa ajaa haluamansa politiikkaa, mutta vähimmäisvaatimus on se, että osaa kertoa ennen vaaleja, mitä politiikkaa ajaa. Se on vähimmäisvaatimus. No, onhan se sitten noloa joutua kokoomuksen juoksupojaksi ja ainoa argumentti, joka jää jäljelle, on se, että te muut olette tyhmiä. Se ehkä kertoo sen, että mitä varaa teillä on puolustautua.

Sitten vielä kokoomukselle sanoisin, että täällä on aika monta kertaa tuotu esille, että te viette suomalaista työmarkkinapolitiikkaa kauemmas muista Pohjoismaista — kauemmas. Näitä esimerkkejähän on lueteltu täällä vaikka kuinka paljon.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Seuraavaksi edustaja Peltonen.

12.43 **Eemeli Peltonen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllähän nyt on niin, että ratkaisun avaimet tähän vaikeaan kriisiin, tilanteeseen työmarkkinoilla, ne ovat hallituksella. Työntekijät ovat lähteneet liikkeelle, koska hallituksen työelämäheikennykset ovat taivuttamassa suomalaista työelämää, suomalaisia työmarkkinoita pysyvästi työntantajien eduksi. Nyt tarvittaisiin hallitukselta ennen kaikkea ”kättä päälle” -politiikkaa, ei ”nyrkkiä pöytään” -politiikkaa, siis sopimista ja myös työntekijöiden näkemyksen kuuntelemista, kun työmarkkinoita kehitetään. Kysyisinkin arvoisalta työministeriltä: miksi hallitus ei ole tarttumassa niihin esityksiin työntekijöiden aseman parantamisesta työmarkkinoilla, yhteenkään niistä teille esitetyistä esityksistä, joita muun muassa tässä salissa olemme pitkin syksyä kuulleet? Tämä vahva kokemus epäoikeudenmukaisuudestaan nousee juuri tästä yksipuolisuudesta, että viedään työmarkkinoita vain sieltä työnantajan näkökul-

Underpunkt i budgeten PR 73/2023 rd

masta eteenpäin eikä oteta työntekijöiden ehdotuksia, rakentavia ehdotuksia, oikeastaan ollenkaan huomioon.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Vielä kolme vastauspuheenvuoroa jäljellä, ja sen jälkeen sitten ministereille loppupuheenvuorot. Eli Fagerström, Hamari ja Marttila. — Fagerström.

12.45 Noora Fagerström kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluaisin muistuttaa, että näitä uudistuksia tehdään sen vuoksi, että me saataisiin pohjoismainen työllisyysaste ja talouskasvu ja myöskin valtion velka tasapainoon. Kuten täällä edustaja Andersson aikaisemmin sanoi, meillä on työnantajayritysten määrä laskenut merkittävästi. [Matias Mäkysen välihuuto] Ainakin itselleni se on erittäin huolestuttava suunta.

Hallituksen työmarkkinauudistukset tuovat Suomen jälkeenjääneen työläinsäädännön tähän päivään. Tällä hetkellä esimerkiksi Suomen työehtosopimuslaki on vuodelta 1946, siis 77 vuotta vanha. [Eduskunnasta: Sitä on uudistettu vaikka miten paljon! — Matias Mäkynen: Entä rikoslaki, miltä vuodelta se on?] Keskeisissä verrokkimaissa, kuten Ruotsissa ja Tanskassa, vastaavanlaisia uudistuksia on viety läpi jo vuosikymmeniä sitten, ja tulokset puhuvat puolestaan. Ruotsin ja Tanskan taloudet ovat kasvaneet finanssikriisin jälkeen merkittävästi samalla kun Suomessa kasvun suunta on oikeastaan polkenut paikallaan. [Matias Mäkynen: Työperäisen maahanmuuton ansiosta!] Tämä on ainakin omasta mielestäni selvä signaali siitä, että meidän on tehtävä uudistuksia.

Toinen asia, jonka haluan nostaa esille, on hallituksen tekemät historiallisen suuret kasvupanostukset, ja näenkin, että ne ovat erittäin tärkeitä, jotta saadaan talouskasvu ylöspäin ja päästään tästä suosta pois. Haluaisinkin kysyä ministeri Rydmanilta: miten todennäköiseltä näiden t&k-panostusten toteutuminen näyttää, kun katsoo tällä hetkellä maailman tilannetta? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hamari.

12.47 Lotta Hamari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitos ministereille esittelystä. Itse olen huolissani osatyökykyisten ja maahanmuuttajataustaisten työllistämistoimista. Näistä olisin halunnut kysyä, minkälaisia toimia näihin on suunnitteilla. Hallitusohjelmassa todetaan kyllä ylätasolla, että hallitus edistää vammaisten ja osatyökykyisten arvostusta työelämän täysivaltaisina jäseninä. On täten ristiriitaista, että Työkanava Oy:n valtionavustus puolitetaan viiteen miljoonaan euroon. Osatyökykyisten työllistämistä ei voi edistää ilman konkreettisia toimia, joihin Työkanava Oy:n toiminta kuuluu.

Sitten hyviin asioihin: Tki-panostuksen tasosta toki olen hyvilläni, mutta tuon rahan allokointi ei ole sen parlamentaarisen sovun mukaista. Tästä olisin halunnut kysyä perusteluita, miksi näin. Eli tarvitsemme niitä osaajia kuitenkin. Meillä ei ole sitä tki-toimintaa yliopistoissa eikä yrityksissäkään, jos meillä ei ole niitä osaajia ensin.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ja sitten vielä edustaja Marttila.

12.48 Helena Marttila sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On ilmeistä ja yleistäkin, että tässä salissa tunteet kuumenevat, mutta koskaan en ole kohdannut vielä tä-

Underpunkt i budgeten PR 73/2023 rd

hän mennessä nimittelyä. Jos olisimme päiväkodissa, niin aikuisena komentaisin nimittelijää pyytämään muilta anteeksi.

Joka tapauksessa on päivänselvää, että hallituksen tavoittelemat satatuhatta työpaikkaa tulevat syntyään vihreän siirtymän seurauksena. Itse kutsuisin sitä mieluusti vaikka punavihreäksi siirtymäksi, jolla varmistettaisiin, että myös työntekijät pysyvät muutoksessa mukana. Hallituksen olisikin tärkeää huolehtia, että investointiympäristö pysyy vakaana ja yrityksillä on kirkas näkymä tulevaan. Johdonmukainen ilmastopolitiikka on tässä a ja o. Hallitusohjelmassakin luvataan investointiympäristön huolehtimisesta, mutta kuulemisissa kuulumme, että jakeluvetoisuuden laskeminen vaarantaa jopa 40 miljardin edestä investointeja. Kysyisinkin ministeri Rydmanilta: kuinka johdonmukaisena näette hallituksen teot vihreän siirtymän vauhdittamisessa ja investointiympäristön turvaamisessa?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, ja nyt on sitten loppupuheenvuorojen aika. Viisi minuuttia molemmille ministereille, ja sitten me keskeytämme tämän istunnon. — Olkaa hyvä. — Ei tarvitse tokikaan käyttää sitä, jos asia loppuu. [Arto Satonen: Selvä!]

12.49 Työministeri Arto Satonen: Arvoisa rouva puhemies! Tässä oli toisella kierroksella mielestäni muutamia erittäin tärkeitä puheenvuoroja, ja aloitan edustaja Hamarin puheenvuorosta: Osatyökykyisten asia on todella tärkeä, koska iso kuvahan on se, että tällä työllisyysasteella, mikä meillä on, me ei pystytä rahoittamaan tämän hyvinvointiyhteiskunnan palveluita. Se ei ole mielipide. Se on fakta. Silloin meidän täytyy tehdä erilaisia toimia, joilla me päästään työllisyysasteessa eteenpäin. Osatyökykyisillä on siinä oma roolinsa, ja tätä lineaarimallia on pitkään tavoiteltu, ja se on hallitusohjelmassa mainittu. Sen lisäksi kun meille tulee tänne työttömyysturvan toinen vaihe, niin siinä katsotaan tätä palkkatukiasiaa osatyökykyisten osalta, ja nimenomaan niitten osatyökykyisten, jotka ovat esimerkiksi jonkun vamman takia pysyvästi osatyökykyisiä, tilannetta katsotaan siinä eri tavalla kuin muiden. Eli tämä on tärkeä asia huomioida.

Täällä oli hyviä puheenvuoroja, ja en muista, oliko Viitala vai kuka, joka puhui hyvin työpaikoilla tapahtuvasta yhteistyöstä työnantajan ja työntekijöiden kesken. Minullakin on se käsitys — ja aika paljon käyn yrityksissä — että se on varsin hyvää monissa yrityksissä ja monissa yrityksissä on ymmärretty, että työnantaja ja työntekijä ovat itse asiassa samalla puolella, jotta niitä töitä riittää ja jotta myös palkanmaksuvaraa riittää. Onneksi se keskustelu on siellä ihan toisenlaista kuin täällä valtakunnan tasolla välillä on näissä työelämäasioissa.

Sitten on ollut kysymyksiä pohjoismaisesta mallista: Siitä on puhuttu monet kerrat. Suuri osa näistä ehdotuksista, joita hallitus esittää, ovat sellaisia, että ne ovat joko ihan yksi yhteen Ruotsista tai Tanskasta otettuja. Toki on sitten joitakin eroja ja kaikkea ei olla otettu ja niin poispäin, mutta voin sanoa, että oma käsitykseni on, että jos ja kun nämä uudistukset menevät eteenpäin, me ollaan kyllä paljon lähempänä pohjoismaista mallia kuin mitä me olemme tällä hetkellä.

Sitten vielä tähän paikalliseen sopimiseen, johon edustaja Lyly viittasi: Minä en myöskään, kuten edustaja Wallinheimo, tunnista kyllä tällaista paikallista sopimista hallitusohjelmassa, vaan hallitusohjelma nimenomaan lähtee siitä, että pohjana on toimialakohtainen työehtosopimus, jossa on määritelty, mistä asioista voidaan paikallisesti poiketa, ja se laajennus on vain siinä, että sen poikkeuksen voivat tehdä myös järjestäytymättömät yri-

Underpunkt i budgeten PR 73/2023 rd

tykset. Sitten tietysti käydään keskustelua siitä, kuka sopii. Tässä työryhmytyössä, joka tammikuun aikana valmistuu — joka on muuten kolmikantainen työryhmä, ja sen työryhman sisällä voi vaikuttaa siihen, mikä on lopputulos — mietitään tarkkaan ottaen, miten neuvottelumekanismi tähän rakennetaan. Sen voi jo sanoa tässä vaiheessa, että perusajatus on se, että sillä, joka työntekijöiden puolesta neuvottelee, täytyy olla aito mandaatti työntekijöiltä — nimenomaan aito mandaatti, on hän sitten luottamusmies, niin kuin varmaan useimmissa tapauksissa onkin, tai on hän sitten luottamusvaltuutettu, joka tulee lain mukaan saamaan myös saman suojan kuin luottamusmies.

Arvoisa rouva puhemies! Ehkä sitten viimeisenä vielä, kun täällä edustaja Tynkkynen kysyi aikaisemmin työllisyysvaikutusten arvioinneista: Ymmärtääkseni ne ovat SISU-mallilla niin hyvin arvioitu kuin ne voidaan ylipäättään arvioida, mutta on tietenkin rehellistä myöntää, että totta kai talouden yleinen kehitys tulee tietysti vaikuttamaan siihen, millä tavalla nämä työllisyysvaikutukset tulevat realisoitumaan. Mutta tässä on hyvä ymmärtää myös, että vaikka me käymme tätä keskustelua nyt, niin suurimmalta osalta esimerkiksi työttömyysturvaan tulevat uudistukset tulevat voimaan syyskuun alusta, ja kun ne tulevat voimaan syyskuun alusta, niin vaikutukset tulevat käytännössä täydellä voimalla voimaan 2025 aikana, ja voi hyvinkin olla, ja toivottavasti onkin, että meidän suhdannetilanne on 2025 aivan toisenlainen kuin se on tällä hetkellä. Että voi olla — kukaan ei tiedä, mutta voi olla — että nämä sosiaaliturvaan tehtävät uudistukset osuvat myös suhdannepoliittisesti oikeaan aikaan. Niiden tavoitteena on siis lisätä työnteon kannattavuutta ja myöskin koikaikatyön kannattavuutta suhteessa osa-aikatyöhön.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ministeri Rydman.

12.54 Elinkeinoministeri Wille Rydman: Arvoisa rouva puhemies! Ensinnä pari yleistä sanaa siitä, mitä tämä hallitus tekee ja miksi. Olennaista on ymmärtää, että meillä on oikeastaan kahtalainen haaste taloudellisessa mielessä. Meillä on yhtäältä valtavat julkisen talouden alijäämät, joita pyrimme tietysti sopeuttamalla kuromaan kiinni. Se on hyvin haastava tehtävä tilanteessa, jossa aiemmin on otettu velkaa nollakorkojen ympäristössä ja ajateltu, että nollakorkojen aika jatkuisi hyvin pitkään tai ehkä lopun kaiken ja että velkoja ei vielä tarvitsisi maksaa takaisin. No, tämä hallitus ymmärtää, että näin ei ole, ja se, että korot ovat nousseet, haastaa entisestäänkin meidän työtämme siinä, millä tavoin tähän tasapainoon päästään. Mutta teemme tietysti kaikki sellaiset toimenpiteet, jotka ovat tarpeellisia sen aikaansaamiseksi.

Mutta tietysti tarinan toinen puoli on se, että samaan aikaan, kun akuutisti pitää luonnollisestikin tasapainottaa julkista taloutta, on myöskin rakennettava pohjaa sille tulevaisuuden kasvulle. Tähän tulevaisuuden kasvuun vaikuttavat aivan olennaiselta osin, millaisia tki-panostuksia tässä maassa on ja kuinka ne tki-panostukset sitten muuttuvat innovaatioiksi, uusiksi tuotteiksi, kuinka ne kaupallistetaan ja miten siitä saadaan tulevaisuuden talouskasvua ja sitä kautta lopulta myöskin verotuloja ja rahoitusta sille julkiselle sektorille, jonka toiminnasta sitten tässä salissa päätetään.

Tähän tki-kysymyksenasetteluun esittivät kysymyksiä edustajat Fagerström ja Hamari. Tässä onkin olennaista ymmärtää, että kun tavoittelemme sitä neljän prosentin tki-tasoa suhteessa bruttokansantuotteeseen vuoteen 2030 mennessä, niin se voidaan saavuttaa ai-noastaan, mikäli todella saamme myöskin yksityiset toimijat näihin tki-panostuksiin mukaan. Yksi kolmasosa on tarkoitus tulla julkiselta sektorilta ja kaksi kolmasosaa yksityisel-

Underpunkt i budgeten PR 73/2023 rd

tä sektorilta. Silloin tietystikin, jos haluamme, että nämä panokset todella toteutuvat, jos haluamme, että se yksityinen sektori on mukana, niin se julkinen panostus täytyy kohdentaa sillä tavoin, että se on omiaan houkuttelemaan mukaan myöskin sitä yksityistä rahaa. Tämä myöskin vastauksena siihen, mitä edustaja Hamari kysyi tästä itse allokaatiosta. Jotta nämä investoinnit saadaan hyvin liikkeelle, niin siinä tarvitaan myöskin jonkinlaista etupainotteisuutta siinä, millä tavoin soveltavaan puoleen panostetaan ja kuinka yksityinen raha saadaan liikkeelle. Totta kai tarvitsemme myöskin osaajia, ja siihen myöskin esimerkiksi panostukset tohtorikoulutusmäärien lisäämiseen osaltaan tuovat myöskin tukea.

No, sitten edustaja Marttila kysyi tästä energiasiirtymäpuolesta. Tässähän on oikeastaan olennaista ymmärtää se, että poliitikot ovat kautta vuosikymmenten aika heikosti ennustaneet sitä, minkälaisia teknologioita energiasiirtymässä milloinkin tullaan tarvitsemaan ja mikä se kehityksen suunta sitten lopulta onkin. Tässä näen sen, että on hirvittävän tärkeää, että me emme poliitikkoina lähde valitsemaan joitakin tiettyjä tulevaisuuden teknologioita, että me valitsisimme nimenomaisesti tietyt investoinnit, joita haluamme viedä eteenpäin, vaan suhtaudumme avoimesti monenlaisiin tulevaisuuden uudenlaisiin energialähteisiin ja pidämme huolen siitä, että tulevaisuudessakin Suomen keskeinen vahvuus on se, että energiapalettimme on hyvin laaja ja että kun rakennetaan vaikka tämmöisiä laatuaan ensimmäisiä voimalaitoksia tai energiaratkaisuita, niin emme rajoita sitä ikään kuin laadultaan joihinkin tiettyihin teknologioihin, vaan suhtaudumme aika avoimesti siihen, millaisia innovaatioita tulevaisuudessa voidaan tehdä, ja olemme valmiita rahoittamaan myöskin erilaisia, myöskin ehkä ennakoimattomia innovaatioita.

No, sitten yleisesti tästä työmarkkina-asiasta, joka on ennen kaikkea tietysti ministeri Satosen asiaa, mutta haluan vielä alleviivata sitä lähtökohtaa, jonka ministeri Satonenkin nosti esille, että yritykset, työnantajat ja työntekijät eivät todellakaan ole tässä eri puolilla, vaan kaikki hyödyttävät koko tätä suomalaista yhteiskuntaa. Jos me pääsemme sellaiseen tilanteeseen, jossa esimerkiksi yritykselle on pienempi riski palkata uusia työntekijöitä, niin kyllä se tietysti on myöskin työntekijän etu, eli jos työnantajariski on pienempi sen uuden työntekijän palkkaamiseen, niin se tarkoittaa myöskin sitä, että työnantaja helpommin palkkaa niitä uusia työntekijöitä. Tästä nimenomaisesti se palkansaaja hyötyy, kun työtä on enemmän tarjolla, kun siitä jää enemmän käteen ja kun työn vastaanottaminen kannattaa. Kaikkeen tähän hallitus nimenomaisesti tähtää. Tämä hallitus, jos mikä, on nimenomaisesti palkansaajan, työntekijän ja yhtä lailla yrittäjän asialla. Työn vieroksuja ei tämän hallituksen politiikasta välttämättä niinkään pidä, mutta ei ole tarkoituskaan.

Förste vice talman Paula Risikko: Debatten och behandlingen av ärendet avbryts och fortsätter senare i detta plenum.

Plenum avbryts för kanslikommissionens och riksdagsgruppernas möten och fortsätter klockan 16. Välkommen tillbaka då.

Riksdagen avbröt behandlingen av huvudtiteln klockan 12.59.

Riksdagen fortsatte behandlingen av huvudtiteln klockan 20.27.

Underpunkt i budgeten PR 73/2023 rd

Förste vice talman Paula Risikko: Nu fortsätter den allmänna debatten av huvudtitel 32 om arbets- och näringsministeriet. — Förste talare på listan är ledamot Harjanne, borta. — Ledamot Mikkonen, Krista, varsågod.

20.28 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa rouva puhemies! Työ- ja elinkeinoministeriön pääluokalla on suuri vaikutus siinä, millaista Suomea halutaan rakentaa. Onko tavoitteena kestävä kasvu, ollaanko valmiita uudistamaan rakenteita, haetaanko tulevaisuuden ratkaisuja, panostetaanko tutkimukseen ja kehittämiseen, miten varmistetaan työvoiman saantia jatkossa, miten eri alueiden omia vahvuuksia tuetaan? Hallitus ansaitsee kiitoksen siitä, että se vie eteenpäin viime kaudella parlamentaarisesti sovittua tki-panostuksen nostoa neljän prosentin tasolle 2030 mennessä. Tarvitaan rohkeita panostuksia tutkimukseen, kehittämiseen ja innovaatioihin. Ilman niitä ei synny uutta.

Vihreä siirtymä ja teollinen rakennemuutos luovat merkittäviä taloudellisia mahdollisuuksia, joita Suomen ei pidä jättää käyttämättä. Suomella on kaikki mahdollisuudet toimia globaalina suunnannäyttäjänä kestävyysmurroksessa.

Eilen Dubain ilmastokokouksen kirjaus tavoitteesta irtautua fossiilisista, tuplata energiatehokkuus ja triplata uusiutuvan energian tuotanto tulee tarjoamaan valtavasti mahdollisuuksia uusille ratkaisuille. Niitä Suomen kannattaa olla luomassa ja viemässä maailmalle. Siksi onkin tärkeää, että uusiutuvan energian investointituet suunnataan nimenomaisesti uusien ratkaisujen edistämiseen eikä niitä käytetä jo olemassa olevaan teknologiaan.

Dubaissa Suomikin sitoutui luopumaan fossiilisista tuista. Niistä ja muista ympäristölle haitallisista tuista onkin jo korkea aika päästä eroon. Viime hallituskaudella tämä työ aloitettiin, ja poistimme merkittävän määrän erilaisia ympäristölle haitallisia ja fossiilisia tukia. Toivon, että nykyinen hallitus jatkaa tätä työtä määrätietoisesti, vaikka toistaiseksi saldona on ollut vain uusien fossiilitukien lisääminen.

On käsittämätöntä, kuinka hallitus pitää fossiilituista ja ympäristölle haitallisista tuista leikkaamista ylitsepääsemättömän vaikeana, mutta esimerkiksi pienituloisimmilta perheiltä tai opiskelijoilta leikkaaminen ei ole hallitukselle lainkaan vaikeaa. On käsittämätöntä, että aiheuttaja ei joudu maksamaan ympäristölle tai ilmastolle aiheuttamastaan tuhosta, vaan siitä palkitaan, ja sen jälkeen haitat korjataan valtion rahoilla.

Vihreiden vaihtoehtobudjettiin on koottu laaja kirjo ympäristölle haitallisia tukia. Toivon, että hallitus perehtyy niihin, kun se pohtii seuraavia sopeuttamiskohteitaan. Vaikkapa kaivosveron tuntuva korotus olisi yksi keino paikata valtiontaloutta.

Arvoisa puhemies! Ei voi kuin ihmetellä hallituksen kyvyttömyyttä edistää työperäistä maahanmuuttoa, vaikka tarve ulkomaalaiselle työvoimalle on valtava. Vastauksena yritysten huoliin hallitus vaikeuttaa ulkomaalaisen työntekijän ja tämän perheen pääsyä Suomeen ja heittää täältä ulos jo lyhyen työttömyysjakson tullessa eteen. Maahanmuutosta on tullut niin suuri ideologinen mörkö perussuomalaisille, että kokoomus on valmis sivuuttamaan ekonomistien ja elinkeinoelämän varoitukset siitä, että ilman työperäistä maahanmuuttoa emme pysty huolehtimaan tulevaisuuden työntekijöistä.

Emme myöskään saa kääntää katsettamme maailman hädänalaisilta. Elämme aikaa, jolloin maailmassa on useampi ihminen kuin koskaan ennen joutunut jättämään kotinsa. Pakolaiskiintiöjärjestelmä tarjoaa turvallisen väylän auttaa kaikkein hädänalaisimpia. Nyt ei ole aika laskea sitä. Päinvastoin sitä tulisi nostaa.

Arvoisa puhemies! Olemme saaneet kuulla, että hallitus on huolissaan itäisen Suomen tilanteesta. Valitettavasti Itä-Suomeen ei kuitenkaan ole varattu minkäänlaista erillisrahoi-

Underpunkt i budgeten PR 73/2023 rd

tusta itäisen Suomen elinvoiman vahvistamiseksi. Sanotte, että olemassa olevilla instrumenteilla Itä-Suomea tuetaan. Kuitenkin esimerkiksi alueille suunnatut AKKE-rahastot on leikattu. Se ei tässä tilanteessa riitä, että käytetään olemassa olevia instrumentteja, vaan tarvitaan ihan omaa panostusta, minkä hallitus on täysin unohtanut.

Yksi merkittävä pullonkaula meillä itäisessä Suomessa on kantaverkon puute. Monet uusiutuvan energian hankkeet ovat kiinnostuneita sijoittumaan itäiseen Suomeen, mutta koska kantaverkkoa ei ole, tyssää tulo siihen. Samalla estyvät lukuisat investoinnit, kun saatavilla ei ole riittävää määrää puhdasta energiaa.

Hallituksen tulisi varmistaa, että Fingrid aloittaa kantaverkon rakentamisen Itä-Suomeen, jotta elinvoimamme ei erkane entistä kauemmaksi muusta maasta. Samalla on vahvistettava omia olemassa olevia vahvuuksiamme, joiden varaan rakentaa itäisessä Suomessa. Tämä tarkoittaa panostuksia esimerkiksi järvi- ja luontomatkailuun ja fotonikkaan. Itä-suomalaiset yritykset ovat myös ehdottaneet erillistä tki-kiihdytintä. Hallituksen budjetti jää tältä osin vajavaiseksi. Itäisen Suomen elinvoimasta huolehtimisen tulisi olla koko Suomen asia jo puhtaasti turvallisuudenkin takaamiseksi.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Partanen.

20.33 Karoliina Partanen kok: Arvoisa puhemies! Tänään on Hakaniemen herrojen suuri juhlapäivä, kun he saivat pysäytettyä Suomen ja aiheutettua 100 miljoonan euron vahingot. Surullisinta tässä päivässä on se, että Hakaniemen herrat eivät näistä menetyksistä jäsenillensä kerro, eivät myöskään siitä, että esimerkiksi vuosina 2021—22 Suomesta hävisi 10 000 työllistävää työnantajaa, tai siitä, että työrauhan parantaminen lisää Suomen houkuttelevuutta investointiympäristönä ja vakauttaa yritysten toimintaympäristön. Kysynkin: kenen etua herrat Hakaniemessä oikein ajavat, kun työpaikkojen vähentyminen heitä ei kiinnosta eikä talouden heikentyminen heilauta? Hakaniemen herrojen puuhailusta kärsivätkin eniten tavalliset ihmiset, eivät poliittiset päättäjät. Joukkoliikenne ei kulje, postinjakelu keskeytyy, ja lapset eivät saa ruokaa kouluissaan. Hakaniemestä liitot sanelevat, että demokraattisesti valittu eduskunta ja hallitus eivät nauti ammattiliittojen luottamusta, ja täten puoli Suomea laitetaan poliittisella työtaistelutoimella kiinni. Hakaniemi osoittaa omalla toiminnallaan, että lainsäädäntöä on muutettava pikaisesti. Suomea johtavat hallitus ja eduskunta, eivät Hakaniemen herrat. Haluankin kiittää työministeri Satosta siitä, että hän on päättäväisesti muuttamassa Suomen suuntaa ja lainsäädäntöä eivätkä Hakaniemestä esitetyt kiristysvaatimukset vaikuta hänen moponsa ohjaukseen.

Arvoisa puhemies! Kohtuuttomat seuraukset lakoista ja työtaistelutoimista kuittaavat yrittäjät, joista jo osa valmiiksi hankalassa taloudellisessa tilanteessa kamppailee kannattavuuden kanssa. Ei ole kohtuullista, että Hakaniemen liittojen sapelinkalistelun maksaa yrittäjä. Yrittäjät elävät juuri nyt myynnillisesti tärkeintä joulusesonkia, joka turvaa onnistuessaan monen työntekijän työpaikan. Se ei kuitenkaan Hakaniemen herroja kiinnosta. Onneksi Orpon hallitus on hallitusohjelmassaan sitoutunut puuttumaan poliittisiin työtaistelutoimiin rajoittamalla ne korkeintaan vuorokauden mittaisiksi. Oppositio onkin pitkin syksyä lietsonut eripuraa ja väittänyt, että mukaillessamme pohjoismaalaista työmarkkinalinjaa olemme ottaneet naapureiltamme työvälineiksi vain äärimmäisimmät heikennykset työntekijöiden oikeuksiin. Täytyy muistuttaa, että esimerkiksi Ruotsissa poliittiset työtaistelutoimet on rajattu kestämään vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan hyvin lyhytkestoisiksi, jopa lyhyemmiksi kuin vuorokauden mittaisiksi. Saksassa poliittiset lakot on kiellet-

Underpunkt i budgeten PR 73/2023 rd

ty kokonaan. On siis väärin väittää, että hallitus veisi suomalaista työelämää itäeurooppalaiseen suuntaan.

Arvoisa puhemies! Suomalaiset ovat viime vuosina osoittaneet tyytymättömyytensä siihen, että työmarkkinajärjestöt eivät uudistu ja aja työntekijöiden etua, mistä hyvänä esimerkkinä toimii tämä päivä. Kaukana ovat ajat, jolloin SAK mahtaili edustavansa yli miljoonaa palkansaajaa. Muutama viikko sitten saimme lukea, että työttömyyskassa YTK on jäsenmäärältään ohittanut SAK:laisten liittojen palkansaajajäsenten määrän. Suomalainen palkansaaja osoittaa toiminnallansa, että Suomen suuntaa on muutettava, eikä se tapahdu noudattamalla vuonna 1946 säädettyä työrauhalakia. Vaihtoehtoja onneksi on, ja uskonkin vahvasti, että YTK jatkaa vahvaa kasvuaan.

Arvoisa puhemies! Palaan esittämäni ajatukseen, että ei ole oikein, että yrittäjä kuittaa laskun, kun Hakaniemestä käydään taistelua Suomen eduskuntaa kohtaan. On varsin kummallinen ajatus, että työnantajan on siedettävä työntekijänsä vapautta ryhtyä työtaistelutoimiin poliittisista syistä. Mielestäni työnantajaa ja yrittäjää, jotka ovat täysin ulkopuolisia tahoja poliittisessa päätöksenteossa, ei saa rangaista ammattiliittojen uhoilulla. Kaikille toki tullaan jatkossakin suomaan täydet oikeudet poliittisiin mielenilmauksiin työajan ulkopuolella. Jos haluamme pärjätä kovenevassa kilpailussa verrokkimaitamme kohtaan, tulee meidän uudistaa työmarkkinoitamme enemmän suuntaan, joka mahdollistaa paremmat mahdollisuudet yrityksille vastata tämän päivän haasteisiin. Kankeat työmarkkinat ovat jääne ajoilta, jonne emme varmaan kukaan halua enää palata. On myös työntekijän etu, että yritykset uskaltavat palkata ja työllistää enemmän ihmisiä. Usein on myös niin, että paikallisella sopimisella työntekijät saavuttavat paremmat työehdot kuin ylhäältäpäin saneltuna. Tämä hallitus haluaa lisätä paikallista sopimista.

Arvoisa puhemies! Haluan vielä kiittää työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan jäseniä syksyn työskentelystä. Erityiskiitokset haluan osoittaa valiokuntaa johtavalle puheenjohtaja Saara-Sofia Sirénille, joka on toiminnallaan osoittanut istuvansa tässä haastavassa ajassa juuri oikealla paikalla. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

20.39 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Minulla oli tarkoitus puhua ihan toisesta aiheesta, mutta tässä tuli sen verran kovia väittämiä, että pariin niihin kommentoin.

Täytyy muistaa, että tänään on ollut lakossa myös akavalainen Insinööriliitto, STTK:lainen Pro ja ERTO. Että tämä tästä SAK:laisesta kentästä. Siellä on ollut paljon muitakin. Ja sitten YTK-kassa on työttömyyskassa. Se ei ole liitto, joka tekee työehtosopimuksia. Se hoitaa kassapalveluja ja työttömyysturvaa. Nämä kaksi tarkennusta tähän heti alkuun.

Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen talouspolitiikassa korostuvat leikkaukset ja pois-
saolollaan loistavat kasvupolitiikka ja kunnianhimoinen elinkeinopolitiikka. Suomi mataa nollakasvun tuntumassa ja on jo ehkä taantumassa. Monet merkit viittaavat siihen, että tämä VM:n ennuste 1,2 prosentin talouskasvusta ei toteudu, vaan ollaan hyvin matalalla tasolla. Sillä ei työllisyyttä ja valtionvelkaa hoideta. Se on ydinkysymys. Meidän pitää saada talouskasvua aikaiseksi, ja sitä ei tule leikkaamalla.

On tarve vauhdittaa vihreää siirtymää ja lisätä investointeja ja samaan aikaan vastata geopolitiittisiin jännitteisiin. Koordinoidulla valtion aktiivisella roolilla ja sillä teollisuuspolitiikalla on nyt kiire. Hallitus näyttää olevan tällä hetkellä kyvytön vastaamaan vihreään siirtymään, jota nyt tarvittaisiin. Kansainvälinen kilpailu kiihtyy, ja Eurooppa uhkaa jäädä

Underpunkt i budgeten PR 73/2023 rd

jälkeen erityisesti Yhdysvaltojen vahvasta kasvusta. Nämä ovat niitä ydinasioita, joista meidän pitäisi puhua.

Arvoisa rouva puhemies! Työllisyyteen vaikuttaa nimenomaan tämä taloudellinen tilanne ja investoinnit, rakentaminen, työperäinen maahanmuutto. Viime vuosien myötä myönteinen talouskehitys ja työllisyys ovat nousseet korkealle tasolle ja monet työttömät ovat löytäneet uutta työtä. Nyt työllisyys on kääntynyt laskusuuntaan, ja siksi ihmettelenkin kovasti, että työllisyysmäärärahoja ollaan pudottamassa 41 miljoonaa euroa viime vuodesta, kun työttömyys samaan aikaan nousee voimakkaasti. Pitäisi panostaa työnvälitykseen enemmän.

Työmarkkinapolitiikan osalta työmarkkinajärjestöjen vuoropuhelulla on pitkät perinteet. Osapuolilla on ollut yhteinen tavoite kehittyvästä, hyvinvoivasta yhteiskunnasta. Yhtenä kulmakivenä on ollut Suomen työmarkkinamalli, jossa työntekijöiden minimityöehdot ja -turva määräytyvät työehtosopimusjärjestelmän kautta. Työlainsäädäntö on säädetty heikomman osapuolen turvaksi. Samalla lainsäädäntö tukee ja antaa kehykset työehtosopimusjärjestelmälle. SDP katsoo, että hallitus on puuttumassa yksipuolisesti tähän hyvin toimivaan järjestelmään ja vinouttamassa sitä vahvemman osapuolen eli työnantajan suuntaan. Hallitusohjelmakirjausten mukaan valtakunnansovittelijan sovittelumahdollisuuksia rajoitetaan lainsäädännöllä, paikallista sopimista aiotaan laajentaa järjestäytymättömään kenttään ja työntekijöiden lakko-oikeutta heikennetään rajaamalla lakkoja ja tukilakkoja.

SDP esittää, että työlainsäädäntöä pitää sopia jatkossakin aidosti kolmikantaisesti. Nykyisessä geopoliittisessa tilanteessa on syytä vaalia Suomen pitkäaikaisia vahvuuksia yhteiskunnallisesta eheydestä ja yksituumaisuudesta sekä luottamuksesta.

Sitten vielä yksi asia, arvoisa rouva puhemies! Harmaan talouden torjunta on jäänyt täällä salissa keskustelussa hyvin vähälle. Me tarvittaisiin harmaan talouden torjuntaan selkeästi voimakkaampia toimia. Meillä on selvitetty se, että pimeän työn palkkojen kokonaismäärän arvioidaan Suomessa olevan vuosittain 900—1 400 miljoonaa euroa, veromenetyksiä on 300—480 miljoonaa euroa. Eurooppalaisittain pärjätään hyvin, mutta meidän pitäisi tehdä harmaan talouden ohjelmia, joilla me puututaan tähän asiaan. Meidän pitää panostaa siihen, ja SDP:n vaihtoehtobudjetissa siihen 10 miljoonaa osoitettiin, jolla päästäisiin alkuun. Tätä työtä meidän pitäisi jatkaa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen.

20.44 Timo Suhonen sd: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Partanen toisti hetki sitten omassa puheenvuorossaan useita kertoja ”Hakaniemen herrat”. Tämä on hyvin mielenkiintoista, koska tiedetään, että hallitusohjelman työelämäosion ovat kirjoittaneet täysin EK:n ja Suomen Yrittäjien herrat. Hallituksella on vastuu tekemisistään. Se on omalla toiminnallaan ollut rakentamassa torstain mielenilmauksia hallitusohjelmansa julkaisusta asti. Jälki on karmea, kun sopimussyhteiskunnasta ovat jäämässä jäljelle vain savuavat rauniot.

Luulisi hallituksen pyrkivän tässä maailmanpoliittisessa tilanteessa vaalimaan kansallista eheyttä ja rakentamaan luottamusta sekä edistävän sopimisen kulttuuria, etenkin kun maa on vajoamassa taantumaan. Odotan hallitukselta nyt vastuullisuutta työntekijöitä kohtaan. Hallitus on tehnyt politiikallaan itsestään työmarkkinapolitiikan osapuolen. Se on kajoanut asioihin, jotka on aiemmin neuvoteltu kolmikantaisesti. Nyt hallitus haluaa sanella päätökset työnantajien tahdon mukaan. Siksi vastuu tilanteen ratkaisemisesta on hallituksella. Tämä on sen itsensä kaivamalla kaivama riita.

Underpunkt i budgeten PR 73/2023 rd

Arvoisa puhemies! Vajaat puoli vuotta Orpon ja Purran kyytiä vielä, niin koko Suomi seisoo. Yksipuoliset heikennykset ajavat palkansaajat lailliseen siilipuolustukseen, ja niiden on valmistauduttava pahempaan, mikäli maan hallitus jatkaa härkäpäisellä linjalla ja puuttuu uhkaamallaan tavalla työmarkkinoiden toimintaan. Lisävahinkojen välttämiseksi olisi viisasta, että hallitus putsaisi pöydän ja käynnistäisi neuvottelut, joissa on jotain voitettavaa myös palkansaajilla, työntekijöillä, jotka tätä yhteiskuntaa kantavat. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Diarra.

20.45 Fatim Diarra vihr: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Toisin kuin hallituksen budjettille, me teimme vihreiden vaihtoehtobudjettille sukupuolivaikutusten arvioinnin erillisen työryhmän toimesta, ulkopuolisen työryhmän toimesta. Työryhmän arvion mukaan hallituksen budjettiesitys lisää monella tapaa sukupuolten välistä eriarvoisuutta, kun taas vihreiden vaihtoehtobudjetti kumoaisi pitkälti nämä vahingolliset vaikutukset varsinkin naisiin — puhun tässä nyt binäärisistä sukupuolista, vaikka tiedostan, totta kai, että sukupuolia on enemmän kuin kaksi. Vihreät ovat peruneet nämä leikkaukset sosiaaliturvaan, työtömyysturvaan sekä aikuiskoulutustukeen, joita naiset käyttävät enemmän.

Samalla kun leikataan matalapalkka-aloilla työskenteleviltä naisilta, jaetaan rahaa naispappeutta ja abortteja vastustaville liikkeille. Samalla kun leikataan mielenterveyspalveluista ja sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöt unohdetaan täysin, hallitusohjelmasta annetaan rahaa tällaisille toimijoille. Tämä on paitsi kylmäävään selkeä poliittinen arvovalinta myös äärettömän vastuuton teko tällaisessa tilanteessa. Edellä mainitut ristiriidat leimaavat tämän hallituksen politiikkaa: toinen käsi silittää, ja toinen käsi kuristaa.

Arvoisa rouva puhemies! Haluan puhua myös kulttuurista. Hallitus on unohtanut työmarkkinareformia tehdessään kulttuuri- ja taidealat. Näiden alojen luonne on erilainen kuin vaikka toimistotyö, mitä itse olen tehnyt. Kulttuuria ei tehdä niin kuin makkaraa, sitä ei tehdä kahdeksasta neljään. Kulttuuri- ja taidealat ovat luonteeltaan erilaisia. Kulttuuri- ja taidealojen tekijät varsinkin vapaalla kentällä ovat usein freelancereita, tekevät usein töitä apurahalla, ja sellaista työtä ei tehdä joka ikinen arkipäivä kahdeksasta neljään. Nyt tällaiset henkilöt on tästä unohdettu.

Kulttuuri ja taide ei kuitenkaan ole lainkaan sen vähempiarvoista. Kulttuurilla on itseisarvo, taiteella on itseisarvo, ja millainen on sellainen yhteiskunta, joka ei näitä asioita halua tunnustaa? Kulttuuri ja taide ovat myös vientialoja, mikäli me valitsemme niitten sellaisia olla, mutta se vaatii sitä, että me panostamme kulttuuriin ja taiteeseen, että me panostamme niihin ihmisiin, jotka kulttuuria ja taidetta meille tekevät. Kulttuurin ja taiteen tekeminen ei tarkoita sitä, että sen pitäisi olla kärsimistä. Ajatus siitä, että taiteilija on joku jossain pienessä mökissä, pimeässä, surullisena, masentuneena — ei sen tarvitse olla todellisuus. Me voimme valita toisin.

Hallituksen leikkaukset kulttuuriin tähän päälle vielä tekevät tilannetta yhä vaikeammaksi kulttuurin ja taiteen tekijöille. Ajattelen vahvasti, että mikäli emme kansakuntana valitse panostaa kulttuuriin, valitse panostaa taiteeseen, meillä ei pian ole mitään. Kulttuuri ja taide ovat kansakunnan sielu, mikäli me annamme sen kukoistaa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Malm poissa, edustaja Eskelinen poissa, edustaja Hoskonen poissa, edustaja Viitala poissa. — Edustaja Kainistola paikalla, olkaa hyvä.

Underpunkt i budgeten PR 73/2023 rd

20.48 Mari Kaunistola kok: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Käännetään työmarkkinatilanteesta katsetta vähän tki-toimintaan ja ennen kaikkea kasvun panostuksiin, joita hallitus on tekemässä. Tässä haastavassa taloustilanteessa panostukset ovatkin erinomaisen tärkeitä. Vuosittainen t&k-rahoitus nousee miljardiin vuoteen 2027 mennessä, ja tämän päälle tulee vielä hallitusohjelmassa sovittu neljän miljardin euron investointipaketti.

Tärkeää on, että hallitus kohdentaa t&k-valtuutta soveltavaan tutkimukseen, nimenomaan tutkimusorganisaatioille, jotka yritysten kanssa yhteistyössä kehittävät esimerkiksi murrosteknologioita. Toinen tärkeä panostus ja nosto tässä yhteydessä, erityisesti paikallisesti, on korkeakouluille ja yliopistoille kohdennettu EU-hankkeiden kansallinen vastinrahoitus, jolle esitetään 35:tä miljoonaa euroa. Näillä rahoituksilla kannustetaan korkeakouluja ja tutkimusorganisaatioita osallistumaan aiempaa laajemmin EU-hankkeisiin, mikä tietysti on meille erittäin merkityksellistä.

Arvoisa puhemies! Vielä loppuun totean, että on tärkeää, että Suomen kasvua ja menestystä voidaan tukea luovien ihmisten työn tukemisella, korkeatasoisella tieteellisellä tutkimuksella sekä juuri innovaatioiden mahdollistamisella tulevaisuudessa entistä voimakkaammin.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Fagerström.

20.50 Noora Fagerström kok: Arvoisa rouva puhemies! Hallitus ryhtyy pelastamaan suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan palveluita. Ensimmäisessä talousarviossa lähdetään toteuttamaan kuuden miljardin euron sopeuttamista, johon hallitus on sitoutunut. Suomi on saatava pois vaaralliselta velkaantumisen tieltä. Hallitus on valinnut työn linjan, joka näkyy niin veropolitiikassa, säästöjen toteutustavassa kuin tehtävissä työmarkkinauudistuksissakin. Hallitus pyrkii päätöksillään tekemään työn vastaanottamisesta ja työn tarjoamisesta entistä kannattavampaa. Tavoitteena on pohjoismainen työllisyysaste, ja näillä tulevilla uudistuksilla saadaan jopa 65 000 työllistä enemmän.

Arvoisa rouva puhemies! Jokaisen työkykyisen ja työikäisen velvollisuus on osallistua työmarkkinoille. Hallituksen tekemät työelämäuudistukset helpottavat yritysten mahdollisuuksia työllistää uusia ihmisiä, sillä tarvitsemme työnantajayrityksiä, jotka uskaltavat palkata sekä investoida. Työnantajayritysten määrä on pudonnut merkittävästi, viime vuonna yli kymmenen prosenttia. Hallituksen työmarkkinauudistukset tuovat Suomen jälkeenhäyneen työlainsäädännön tähän päivään. Tämänhetkinen Suomen työehtosopimuslaki on vuodelta 1946. Keskeisissä verrokkimaissa, kuten Ruotsissa ja Tanskassa, vastaavanlaisia uudistuksia on viety läpi jo vuosikymmeniä sitten, ja tulokset puhuvat puolestaan. Ruotsin ja Tanskan taloudet ovat kasvaneet finanssikriisin jälkeen merkittävästi samalla, kun Suomen kasvu on polkenut paikallaan.

Arvoisa rouva puhemies! Hallitus tekee historiallisen suuret kasvupanostukset ja Suomeen yrittäjämyönteistä politiikkaa. Tämä on erittäin tärkeää, sillä kestävä kasvu ja siten myös suomalaisten tuleva hyvinvointi syntyvät uusista innovaatioista, tuotteista sekä palveluista.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Nieminen.

20.52 Mira Nieminen ps: Arvoisa rouva puhemies! Hallitusohjelman mukaan hyvinvointi syntyy työstä. Jotta meillä on hyvinvointia, tarvitaan työtä, työpaikkoja, tekijöitä ja kas-

Underpunkt i budgeten PR 73/2023 rd

vua. Hallituksen tavoitteena on lisätä satatuhatta työllistä tämän hallituskauden aikana, ja ensi vuoden tavoite on pelkästään jo 60 000—65 000 työllistä lisää.

On tärkeää, että meillä on maassa uskoa ja luottamusta työhön ja yrittämiseen. Meidän on madallettava kynnyistä esimerkiksi pienyrittäjän mahdollisuuteen palkata ensimmäinen työntekijä. Tämän jälkeenkin moni yrittäjä on vaikeuksissa, jos kohdalle osuu tekijä, jonka työpanos ei kohtaa yrityksen toiminnan edellytysten kanssa. Tästä on tullut paljon toiveita, että pienyrittäjää tuettaisiin näissä vaikeissa tapauksissa, joissa koko yrityksen toiminta voi jopa kaatua. Hyvää työntekijää ei irtisano kukaan, jos siihen ei ole perusteltua syytä. Myös asiallinen syy on perusteltava jatkossakin.

Hallituksen tavoitteena on parantaa työnteon kannustimia, yksinkertaistaa sosiaaliturvaa, helpottaa työllistymistä, kehittää kansainvälistä rekrytointia, lisätä paikallista sopimista työmarkkinoille, parantaa työhyvinvointia ja joustavoittaa työn ja perhe-elämän yhdistämistä.

Työmarkkinoiden kehittäminen tukee työllisyyttä ja talouskasvua, kilpailukykyä ja tuotavuuden kehittymistä. Tämän kaiken mahdollistaa työrauha, jota nyt koetellaan poliittisesti. Meidän on seurattava Pohjoismaiden kehitystä ja toimia työmarkkinoilla siten, että otamme sieltä kasvua tukevia elementtejä, emme haittoja. Neuvottelujärjestelmien kehittäminen kuuluu myös tähän kokonaisuuteen hallituksen toimesta, kuten paikallinen sopiminen, jota on toivottu monien toimesta, koska se joustavoittaa työmarkkinoita. Paikallinen sopiminen pitäisi olla mahdollista yrityksestä riippumatta yhdenvertaisesti riippumatta siis siitä, kuuluuko yritys työnantajaliittoon tai millainen edustusjärjestelmä on taustalla.

Arvoisa rouva puhemies! Lakot maksavat. Suomea ei voida laittaa kiinni ainoastaan siksi, että ollaan poliittisesti eri mieltä. Se on vastuutonta. Yritykset ja ihmiset, jotka haluavat tehdä työtä ja olla tämän kaiken ulkopuolella, kärsivät. Heidän lähipiirinsä kärsii myös. Onkin hallitukselta oikein, että tukityötaisteluja arvioidaan suhteellisesti ja ne laitetaan tämän työriitalain mukaisen ilmoitusvelvollisuuden piiriin. Niiden on oltava suhteellisessa suhteessa tavoitteisiin nähden. Näin säästämme yhteiskunnan varoja, missä esimerkiksi Ruotsi on meitä edellä.

Arvoisa rouva puhemies! Kasvun edellytykset on luotava koulutuksen ja työn kautta. Hallitus panostaa molempiin, korkea- ja ammatilliseen koulutukseen, joissa huomioidaan tarvittavan työvoiman tarve eri aloilla. Työn ja arjen yhteensovittaminen sekä työssäjaksaminen ovat olennainen osa kokonaisuutta. Liikunnan merkitystä ja uusia tapoja lisätä liikumista ja työhyvinvointia korostetaan jaksamisessa. Mielen hyvinvointia edistetään muun muassa työterveyshuollon palveluja lisäämällä, paremmilla mahdollisuuksilla päästä esimerkiksi lyhytpsykoterapiaan.

Hallitus huomioi myös ikääntyvien ihmisten mahdollisuuden jatkaa työuraa, ja työpaikkojen ikäjohtamista kehitetään. Meillä on työvoimapotentiaalia, joka on vielä työpaikoilla käyttämättä, mutta näihin luomme niitä mahdollistavia malleja ja elementtejä.

Arvoisa rouva puhemies! Työstä tulee saada korvaus, jolla tulee toimeen. Siksi hallitus tukee veropolitiikkaa, joka kasvattaa työn kannattavuutta ja kannustavuutta. Samalla hallitus purkaa kannustinloukkuja tekemällä useita uudistuksia muun muassa sosiaalisiin etuuksiin. On tärkeää, että kaikki osallistuvat hyvinvointiyhteiskunnan ylläpitämiseen kykyjensä ja voimavarojensa mukaan. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Rostila poissa, edustaja Kauma poissa, edustaja Lehtinen poissa, edustaja Kilpi poissa, edustaja Kokko poissa,

Underpunkt i budgeten PR 73/2023 rd

edustaja Polvinen poissa, edustaja Perholehto poissa, edustaja Kemppi poissa. — Edustaja Piisinen, olkaa hyvä.

20.57 Jorma Piisinen ps: Arvoisa rouva puheenjohtaja — anteeksi, puhemies! Täällä tämän päivän aikana aiemmin on käytetty varsin kovaa kieltä hallituksen työmarkkinatoimista ja jopa vääristelykin hallitusohjelman kirjauksia. Täällä on ollut äärettömän hyviä puheenvuoroja edustajilla. En mene niihin sen pitempään, mutta ajattelin vähän oikoa käsitteitä, mitä hallitusohjelmassa oikeasti on sanottu.

Esimerkiksi tämä sairaajan ensimmäisen päivän omavastuuosuushan ei ole tulossa lakiin velvoittavaksi. Siitä puhutaan sairaussakkona, mutta tällä hallitusohjelman kirjauksella sen sopiminen palkattomaksi ensimmäiseltä päivästä mahdollistetaan kymmenelle prosentille työntekijöistä, joiden työehtosopimuksessa tätä ei tällä hetkellä vielä ole kirjattu. Eli esimerkiksi sote-sektorin TESissä tämä kirjaus on jo olemassa, mutta sielläkään tätä ensimmäistä sairauslomapäivää ei ole sovittu palkalliseksi. Noin 90 prosentilla tämä kirjaus on jo olemassa TESeissä, mutta esimerkiksi teknologiateollisuuden työntekijöillä, kiinteistöhuolto- ja vartiointialalla sekä rakentamisalalla tämä ensimmäinen sairauslomapäivä on sovittu palkattomaksi jo TESissä. Eli näin ollen tämä kirjaus tästä ensimmäisen sairauslomapäivän omavastuusta koskettaa äärettömän pientä osaa työntekijöistä, eikä sekään tule lakiin velvoittavaksi, vaan se ainoastaan mahdollistaa sen sopimisen, eli se on sitten työehtosopimusneuvotteluissa käytävä asia.

No sitten on myöskin puhuttu hyvin paljon tästä määräaikaisesta työehtosopimuksesta. On puhuttu, että se on ikään kuin koeaika, joka pidennetään vuoden mittaiseksi. No, sehän ei pidä paikkaansa. Siellä hallitusohjelmassa sanotaan sillä tavalla, että jatkossa työ sopimus on mahdollista tehdä määräaikaisena myös ilman erityistä perustetta vuodeksi. Ja tällä lähen rohkaistaan etenkin mikroyrityksiä, miksei myöskin pienyrityksiä, ottamaan ensimmäisiä työntekijöitään työhön, ei suinkaan missään nimessä jatkamaan sitä koeaikaa vuoden mittaiseksi. Tuo hallitusohjelman kirjaus jatkuu sitten seuraavassa lauseessa sillä tavalla, että ”samalla lainsäädännössä varmistetaan, ettei muutos lisää työ sopimusten perusteetonta ketjuttamista.” Tämä on äärettömän tärkeä ja hyödyllinen kirjaus semmoille työntekijöille, joiden määräaikaisia työ sopimuksia on uudistettu vuodesta toiseen ilman, että sitä työ suhdetta vakinaistettaisiin. Eli opettajat olivat äärettömän tyytyväisiä tästä kirjauksesta. OAJ:n edustajat olivat meillä ryhmähuoneessa käymässä, ja kun nimenomaan tästä pykälästä heiltä kysyin, niin he olivat sitä mieltä, että tämä on heille tosi hyvä kirjaus.

No sitten hallitusohjelmassa on myöskin tästä paikallisesta sopimisesta kirjattu seuraavaa. Siitä on annettu virheellistä tietoutta sillä tavalla, että nyt pyritään sopimaan paikallisesti työehtosopimuksista ilman luottamusmiestä ja huonommin kuin mitä valtakunnallisessa työehtosopimuksessa sovitaan. Siellä hallitusohjelmassa todellisuudessa lukee sillä tavalla, että ”hallitus laajentaa paikallisen sopimisen edellytyksiä poistamalla työlainsäädännöstä järjestäytymättömiä, yleissitovaa työehtosopimusta noudattavia yrityksiä koskevat paikallisen sopimisen kiellot. Paikallinen sopiminen mahdollistetaan yritystasolla niin, että sopijana voi olla luottamusmies, luottamusvaltuutettu, muu henkilöstön valitsema edustaja tai koko henkilöstö. Luottamusvaltuutetun ja muun määräajaksi valitun henkilöstön edustajan suoja säädetään samalle tasolle kuin se tällä hetkellä on laissa säädetty luottamusmiehelle. Tehtävään valittujen henkilöiden mahdollisuus koulutukseen ja riittävään tiedonsaantiin varmistetaan.” Tätä samaa kirjausta on käytetty jo tänä päivänä muun muassa Teknologiateollisuuden ja Teollisuusliiton välisissä sopimuksissa, mutta jostain syystä

Underpunkt i budgeten PR 73/2023 rd

nyt, kun se tulee oikeistohallituksen esittämänä hallitusohjelmaan, sitä ei millään haluta hyväksyä.

Arvoisa rouva puhemies! Aika loppuu aivan hetken kuluttua. Varaan toisen puheenvuoron jatkaakseni.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Selvä. — Edustaja Kaunistola.

21.02 Mari Kaunistola kok: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Vielä muutama sana pitää sanoa työvoimapalveluista ja niiden uudistamisesta, sillä se on kovassa tohinassa tuolla kunnissa käynnissä ja uutta pitäisi syntyä pian pikapuoliin. Tämä on tärkeä uudistus ylipäätään. Hallitus velvoittaa tässä hyvinvointialueita, kuntia ja Kelaa tekemään yhteistyötä paikallisesti, jotta asiakas saa ne tarpeelliset palvelut, tuet ja niihin liittyvät velvoitteet mahdollisuuksien mukaan tietysti myös samasta luukusta. Eli puhutaan todella isosta työvoimapalveluiden toiminnassa tapahtuvasta uudistuksesta, ja se on myös erittäin tärkeä ja varmasti tarpeellinen. Tämä mahdollistaa tietysti myös työvoimapalveluiden lakisääteisten palvelujen prosessien keventämistä, jotta näitä resursseja kohdentuu entistäkin tehokkaammin ja tarkoituksenmukaisesti.

Tästä haluan nostaa esiin vielä sen, että on tärkeää, että hallitusohjelmaan on kirjattu se, että tämän TE 2024 -uudistuksen rahoitusmallin kompensaation tasoa lain voimaantulon jälkeen vuosittain voidaan tarkastella, ja siinä huomioidaan malli ennen kaikkea tuosta kannustavuudesta, väestönkasvun vaikutuksesta, kielisyyksistä, kaksikielisyydestä, vieraskielisyydestä ja toisaalta myös työvoimien ja työllisten määrän näkökulmasta. Eli tässä varmasti riittää paljon haasteita, mutta onneksi tarjolla hallitusohjelmassa on myös porkkanaa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kemppi.

21.04 Hilikka Kemppi kesk: Arvoisa rouva puhemies! Meillä on menossa aito murros energiamarkkinoilla. Fossiilisista polttoaineista luovutaan, ja tilalle tulee uusiutuvaa energiaa. Tätä murrosta, tätä muutosvaihetta, tulee helpottaa kaikin mahdollisin tavoin. Uskon, että Suomella on paljon saatavaa, mitä tulee biokaasuun ja esimerkiksi vedyn käytön yleistämiseen ja yleistymiseen kaikkialla Suomessa. Hallitusohjelmassa luvataan edistää biokaasutuotannon kehittämistä ja käynnistämistä sekä biokaasun monipuolista käyttöä. Tämän toteuttamiseksi tarvitaan samanaikaisesti toimia sekä biokaasun tuotannon että käytön edistämiseen, aktiivisia toimia.

Hallituksen on olennaista varmistaa, että talousarvioon varatut määrärahat saadaan todella käyttöön, niin että saadaan toteutettua uusia biokaasulaitos- ja kierrätyslannoitetuotantoinvestointeja Suomeen. Biokaasun tuotannon ja käytön toimenpiteitä tulee katsoa nimittäin kokonaisuutena. Tämä edellyttää yhteistyötä eri ministeriöiden kesken. Meillä on valitettavan hajanaista edelleen biokaasuun liittyvä lainsäädäntö eri ministeriöissä. Kokonaiskoordinaatiota hallinnonalojen välillä on syytä vahvistaa.

On todennäköistä uusiutuvan energian investointien luvituksen kannalta, että se ei tule nopeutumaan hallituksen tavoittelemalla tavalla, vaan toimenpiteet pikemminkin luovat epävarmuutta puhtaiden energiamuotojen investointiympäristöön. Lisäksi hallitus tuo biokaasulle uusia haitallisia velvoitteita, jotka lisäävät hallinnollisia kustannuksia eivätkä

Underpunkt i budgeten PR 73/2023 rd

edistä biokaasuinvestointeja. Toivon todella, että hallitus tarkastelee näitä laittamiaan velvoitteita, niin että biokaasun tuotanto ja sen laajamittainen käyttö voi Suomessa edistyä.

Keskusta ei pidä viisaana hallituksen linjaa energiatuen myöntövaltuuden puolittamisesta. Uusiutuvan energian tuotanto on kriittisen tärkeä osa, jotta Suomeen saataisiin uutta puhdasta teollisuustuotantoa. Uusien energiantuotantomuotojen kaupallistaminen tarvitsee jatkossakin rahoitusta. Nyt näiden uusien myönnettävien energiatukien määrä laskee merkittävästi, kun edellisen hallituksen kertaluonteisten tulevaisuusinvestointien ja Suomen kestävän kasvun ohjelman uudet rahoituskierrokset päättyvät. Näin ei saa tapahtua, vaan tätä uutta murrosta, uusiutuvan energian murrosta, pitää pitää liikkeessä. Esimerkiksi LUTilla, Lappeenrannan—Lahden teknillisellä yliopistolla, on merkittävää kehittämistä vetyteknologian osalta, ja huomaa, että monilla seuduilla biokaasuhankkeita tällä hetkellä pyritään edistämään.

Lisäksi haluaisin nostaa esiin erityisesti tämän osaavan työvoiman saatavuuden haasteen. Meillä on tietenkin tällä hetkellä vaikea tilanne elinkeinoelämällä, esimerkiksi rakennusteollisuuden ahdingosta on uutisoitu paljon. Siitä huolimatta Suomea vaivaa krooninen osaajapula, ja siihen tulee löytää ratkaisuja — ei vain tuijotaa ajankohtaista tilannetta, vaan katsoa pitkälle tulevaisuuteen. Osaavan työvoiman puute on suomalaisten yritysten kasvun este tälläkin hetkellä, erityisesti joillakin aloilla.

Hallituksen työperäisen maahanmuuton linja on talouskasvun suurimpia esteitä. Useissa asiantuntijalausunnoissa tässäkin talossa on korostettu työperäisen maahanmuuton kriittistä merkitystä näille kasvunäkymille. Suomen realiteetti on, että oma työikäinen väestömme on vähentymässä ja ilman uutta työvoimaa kasvunäkymät jäävät liian heikoiksi. Hallituksen hankaluus on tämä nuiva suhtautuminen työperäiseen maahanmuuttoon. Se näkyy esimerkiksi hallituksen kaavailemana niin sanottuna kolmen kuukauden sääntönä työperäisten maahanmuuttajien poistamiseksi Suomesta, jolleivät he päättävän työn sijaan löydä uutta työtä. Heillä on siis kolme kuukautta aikaa. Ja tämä on varsin lyhyt aika, me kaikki tiedämme sen. Se on ihan kaikille vaan lyhyt aika, jos tarvitsee esimerkiksi päivittää omaa osaamistaan tai hakea erilaisia töitä kuin mihin on tottunut työurallaan.

Hallitus on myös näissä muutoksissaan ehkä jättänyt pienemmät yritykset vähemmälle huomiolle. Yritysten kehittämispalveluiden lakkauttaminen on lyhytnäköistä, ja sitä keskusta ei tue. Pienten ja keski suurten yritysten konsultointi- ja koulutuspalvelut, erityisesti toiminnan uudistamiseen, uusien markkinoiden kartoittamiseen ja omistajanvaihdosten suunnitteluun sekä markkinoinnin kehittämiseen, kaipaavat tukea. Toivon, että hallitus pystyisi harkitsemaan edelleen näiden toimijoiden rahoitusta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Piisinen.

21.10 **Jorma Piisinen ps:** Arvoisa rouva puhemies! Äsken jäi kesken puhe näistä ikään kuin hallitusohjelmakirjausten tulkinnoista ja siitä, kuinka niitä esitellään tuolla julkisuudessa yhtä lailla työntekijöille kuin myöskin muille tahoille mediassa, televisiossa ja lehdistössä. Tämä päivä oli varsin surkea päivä suomalaiselle elinkeinoelämälle. Nyt eletään parasta joulusesonkia, ja tälle päivälle sattui sitten ennen joulua ikään kuin vuorokauden mittainen työnseisaus, mielenilmaus. Tämä merkitsee hyvin paljon semmoisille pienille yrityksille, jotka kenties tässä joulun alla tekevät varsin merkittävän osan tuloksestaan, nimittäin sillä, että ihmiset käyvät joululahjaostoksilla. Se on äärettömän hankalaa.

Underpunkt i budgeten PR 73/2023 rd

Nyt on puhuttu sitten siitä, että hallitus pyrkii nyt rajoittamaan lakko-oikeutta. Ei kukaan eikä mikään taho, ei hallitus eikä muukaan, rajoita yksittäisen henkilön omiin työehtosopimuksiinsa perustuvaa työtaistelutoimenpidettä. Kyse on näistä poliittisista lakoista ja sitten myöskin niin sanotuista tukilakoista. Eli työtaistelutoimien on kohdistuttava nyt hallitusohjelman mukaan työriidan osapuoliin. Ne eivät saa vaikuttaa muihin yrityksiin, esimerkiksi maamme kaikkiin yrityksiin. Näiden tukilakkojen pitäisi olla suhteessa työriidan suuruuteen.

Tässä voisi käyttää hyvänä, erittäin tuhoisana esimerkkinä taloudellisesti vuoden 21 lopulla käynnistynyttä työtaistelutoimenpidettä, jossa eräs puunjalostusteollisuuden järjestäytymätön yritys halusi tehdä työpaikkakohtaisen työehtosopimuksen. Tämä yritys tarjosi työntekijöilleen valtakunnallisia työehtosopimuksia suurempaa palkankorotusta. Sen lisäksi yritys tarjosi työntekijöilleen kuuden prosentin tulospalkkiobonusta. Tämä kyseinen yritys ei ollut lomauttanut eikä irtisanonut ainoatakaan työntekijää 30 vuoteen. No, tämä ei sopinut ammattiyhdistysliikkeelle, vaan tämän seurauksena kaikki Suomen satamat suljettiin, ja arvioiden mukaan tästä aiheutui noin 350—400 miljoonan päivittäiset kustannukset Suomen ulkomaankaupalle.

On selvää, että eiväthän nämä asiat tällä lailla voi olla. Tähän on pakko saada muutos. Joku suhteellisuudentaju täytyy olla myöskin työtaistelutoimenpiteissä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Viljanen.

21.13 Eerikki Viljanen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Kemppi käytti äsken erinomaisen puheenvuoron, jossa käsitteli myös biokaasutuotantoa, biokaasun tuotannon roolia osana vihreää siirtymää, siirtymistä fossiilitaloudesta biotalouteen, kestävään ja kannattavaan biotalouteen. Olen aivan yhtä lailla huolissani Suomen biokaasutuotannon tulevaisuudesta ja etenkin biokaasutuotannon kasvusta kuin edustaja Kemppi. Hallitusohjelmassa toden totta luvataan edistää biokaasutuotannon kehittämistä ja käynnistymistä sekä biokaasutuotannon monipuolista käyttöä. Tämän toteutuminen vaatii, kuten edustaja Kemppikin mainitsi, tulevaisuudessa yhä parempaa, yhä pidemmälle menevää, yhä sujuvampaa yhteistoimintaa eri ministeriöiden hallinnonalojen välillä. Biokaasutuotanto olisi voinut olla ja toivottavasti tulevaisuudessa tulee olemaan Suomelle erittäin merkittävä energiatuotannon muoto, erittäin tärkeä energianlähde, ja biokaasutuotantoa tukevaa biokaasun käyttöä liikenteessä tulee myös edistää.

Biokaasutuotanto maatilakokoluokassa olisi erittäin hieno mahdollisuus Suomelle tuottaa hajautetusti eri puolilla Suomea uusiutuvista lähteistä kestävästi liikenteen polttoaineita. Biokaasutuotannon sivutuotteena kyetään ottamaan talteen esimerkiksi ruoantuotannossa tarvittavia ravinteita, ja biokaasun tuotannossa on mahdollisuus saada aikaan tällainen kokonaisvaltainen kestävä kierto.

Tästä on hyvä esimerkki esimerkiksi Uudenmaan Hyvinkäällä Palopuron agroekologisen symbioosi -kokonaisuus. Siinä tuotetaan suomalaista, maailman parasta puhdasta ruokaa erittäin kestävällä tavalla. Ravinteet kierrätetään pelloilta biokaasulaitoksen kautta uudelleen kiertoon. Hallituksen edustajien ja virkamiesten soisi käyvän tutustumassa Palopurolla, millaiseen byrokratiaan biokaasuhankkeita suunnittelevat törmäävät, millaisia hallinnollisia esteitä biokaasutuotannon laajamittaistumiselle on, ja myös tietenkin ajankohdainen kysymys biokaasun reguloinnista päästökauppoineen pitää ratkaista kestävällä tavalla.

Underpunkt i budgeten PR 73/2023 rd

Biokaasutuotanto on suuri mahdollisuus, ja Palopurossa on myös erittäin hyvä päästä tutustumaan siihen, kuinka ravinteet kiertävät biokaasutuotannon ja ruoantuotannon välillä. Palopuron agroekologinen symbioosi on myös erittäin hyvä malliesimerkki, ja he voivat siellä kertoa myös siitä, miten byrokratia, viranomaistoiminta ja hallinto vaikuttavat investointien liikkeellelähdtöön mutta etenkin myös siihen, miten tämä taloudellisesti saadaan kestäväälle pohjalle.

Keskusta omassa vaihtoehtobudjetissaan ei kannata eikä pidä viisaana esimerkiksi hallituksen linjaa energiatuen myöntövaltuuden puolittamisesta. Se on omiaan haittaamaan uusiutuvan energian tuotannon lisääntymistä, uuden puhtaan energian tuotannon lisääntymistä. Uusien energiantuotantomuotojen kaupallistuminen ja kaupallistaminen tarvitsevat jatkossakin rahoitusta. Nyt uusien myönnettävien energiatukien määrä tulee laskemaan merkittävästi, kun edellisen hallituksen kertaluonteisten tulevaisuusinvestointien ja Suomen kestävä kasvun ohjelman RRF:n uudet rahoituskierrokset päättyvät. Keskusta on omassa talousvaihtoehdossaan ehdottanut näihin lisärahoitusta, ja se olisi todella tärkeä panostus tulevaisuuteen. Toivotaan, että hallitus tulevissa päätöksissään ajattelee myös hajautettua, puhdasta, uusiutuvaa energiantuotantoa ja tulee muuttamaan leikkauspäätöksiään tulevissa talousarvioissa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Nurminen.

21.18 Ilmari Nurminen sd: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Piisisen puheenvuoron innoittamana halusin pitää vielä puheenvuoron. Peräsitte suhteellisuudentajua, ja jollain tavalla, kun esimerkiksi tätä päivää katsoo, että miksi tähän on tultu, niin olisin kyllä toivonut myös teiltä suhteellisuudentajua siinä, kuinka paljon te esitätte työntekijäpuolelle heikennyksiä. Kuten täällä on moneen kertaan tuotu esille, niin EK pyysi kymmentä, sai yksitoista, ja kun käydään näitä teidän esityksiänne läpi, niin mielestäni palkansaajaliike ai-
van oikeutetusti puolustaa oikeuksiaan ja työsuhdeturvaa.

Ensimmäisenä haluatte irtisanomissuojan helpottamista. Haluatte poistaa painavat perusteet irtisanomissuojasta. Mitä se käytännössä tarkoittaa? Kuinka löysän irtisanomissuojan te haluatte työntekijöille? Jos työntekijä valittaa työehdoistaan tai muuta, niin onko se teidän mielestänne painava syy tai tulevaisuudessa peruste potkuihin? Ammattiyhdistysliike onkin käyttänyt tästä sanaa ”potkulaki” ihan perustelluista syistä, koska tätä irtisanomissuojaa halutaan nykyisestä hyvin paljon lievittää.

Määräaikaissuukien ketjuttaminen: Haluatte, että määräaikaissuukia voidaan ketjuttaa ilman perusteita. Hyvin monet ihmiset, suomalaiset, työskentelevät määräaikaaisesti tai vastentahtoisesti osa-aikaisena ja toivovat sitä kokoaikaista vakituista työtä, ja te haluatte, että ihminen voi työskennellä vaikka lopun elämää määräaikaissuukien puitteissa. Mielestäni tämä ei ole oikein, tämä tahtotila, mitä te haluatte.

Tänään me käsittelemme työttömyysturvan leikkauksia, joista ison osan te tuotte heti ensi vuoden alkuun. Odotan kuulevani, mitä puhutte tuosta seuraavasta kohdasta, työttömyysturvan lapsikorotusten poistosta, 200 miljoonaa työttömiltä lapsiperheiltä. Se oli muuten Kelan ja THL:n arvion mukaan tehokkain tapa ehkäistä lapsiperheköyhyyttä, ja te olette poistamassa sen kokonaan. 150 euroa yhtä lasta kohden, työtöntä kohden.

Muut heikennykset, mitä tänään käsittelemme ja mitä on tulossa:

Underpunkt i budgeten PR 73/2023 rd

Sairaussakosta puhuittekin puheenvuorossanne osia, mutta on täysin selvää, että kun te lainsäädännöllä teette tällaista esitystä, niin teidän tahtotilanne on ulottaa se suomalaiseen työelämään.

Takaisinottovelvollisuus heikkenee. Alle 50 henkilön yrityksissä ei enää sovellettaisi takaisinottovelvollisuutta, ja jos en väärin muista, niin kyse on yli 100 000 työntekijästä. [Eduskunnasta: 170!] — 170.

Eli nämä ovat hyvin merkittäviä yksipuolisia heikennyksiä. Kyllä peräisin nyt perussuomalaisten puheenvuorojen jälkeen myös sitä suhteellisuudentajua sen eteen, kuinka paljon te olette valmiit heikentämään suomalaisten työntekijöiden työoikeuksia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Piisinen.

21.22 Jorma Piisinen ps: Arvoisa rouva puhemies! Vastauksena tähän edustaja Nurminen kommenttiin: Ilmeisesti ette aivan kaikkea kuunnellut, mitä tuossa sanoin. Kaikkihan nämä lähtevät siitä, että me tarvitsemme työpaikkoja. Ihmiset täytyy saada töihin. Täällä on jo tänään aiemmin salissa puhuttu, että meidän työnantajayritysten määrä on pudonnut 10 000:lla parin viime vuoden aikana. Meillä on olemassa noin pari sataa mikroyritystä, joissa varmasti olisi tarvetta palkata kenties ensimmäinen tai toinen työntekijä, ja näihin näillä asioilla pyritään vaikuttamaan, helpotetaan ikään kuin sitä työntekijän palkkaamista, niin että saataisiin ihmisiä töihin.

Viittasitte tuossa muun muassa tähän työsuhteiden ketjuttamiseen. Täällä hallitusohjelmassa sanotaan sillä tavalla — en tiedä, kuulitteko, kun puhuin siitä — että ”jatkossa työsopimus on mahdollista tehdä määräaikaisena myös ilman erityistä perustetta vuodeksi”. Tällä nimenomaan kannustetaan työnantajia siihen, että he rohkaistuisivat palkkaamaan, mutta seuraavassa lauseessa siellä sanotaan näin: ”Samalla lainsäädännössä varmistetaan, ettei muutos lisää työsopimusten perusteetonta ketjuttamista.” Meillä kävi tuolla ryhmähuoneessa viikon alussa OAJ:n edustajia, ja heiltä nimenomaan kysyin tästä kirjauksesta. He pitivät tätä erinomaisena, koska opettajat on tyypillinen ryhmä, kenen työsuhteita on ketjutettu, ketjutettu ja ketjutettu, ja tällä nimenomaan se ketjuttaminen pyritään estämään. Eli opettajille tulee vakituisia työsuhteita, ja he saavat myöskin kesäloman ajan korvauksen.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Nurminen.

21.24 Ilmari Nurminen sd: Arvoisa rouva puhemies! Jään odottamaan hallituksen esitystä ja sen perusteluita. Käsitlemme varmasti sitä myös sosiaali- ja terveysvaliokunnassa.

Mainitsitte opettajista. Tänään on meillä seuraavassa kohdassa käsittelyssä esitys, työnsäoloehdon pidentäminen 6 kuukaudesta 12 kuukauteen, josta erityisesti opettajat ovat pitäneet ääntä, että meillä on paljon aloittelevia opettajia työuran alkupuolella, jotka eivät pääse nyt näiden esitysten johdosta tämän piiriin.

Mutta edelleen ymmärrän, että viime kaudella oli myös hankaluuksia, oli koronapandemiaa, oli Ukrainaa. Me pyrimme kaikilla mahdollisilla tavoilla tukemaan suomalaisia yrityksiä ja sitä kautta pitämään mahdollisimman monet hengissä ja tukemaan sitä toimintaa, ettei meille olisi tullut mitään ennätyksellistä lamaa ja konkurssiaaltoja. Päinvastoin, pystyimme melko hyvin siinäkin tilanteessa, missä koko Suomi oli lähestulkoon säpiässä, kannattelemaan ihmisiä ja myös yrityksiä tämän hankalan ja vaikean ajan ylitse.

Underpunkt i budgeten PR 73/2023 rd

Siinä mielessä, kun katsoo viime hallituksen politiikkaa, me jätimme myös tämän meidän hallituskauden lopulla Suomelle historian korkeimman työllisyysasteen. Työllisyysaste oli hyvin korkealla tasolla. Nyt, kun katsotaan näitä uusimpia lukuja, koko ajan tulee ilmoituksia erilaisista, varsinkin rakennusalan yt:istä ja lomautuksista, ja siinä tilanteessa mielestäni onkin perusteetonta, että samaan aikaan te leikkaatte ja heikennätte työntekijöiden oikeuksia näin yksipuolisesti ja merkittäväällä tavalla.

Kuten täällä on myös tuotu esille, Suomessa on vuosikymmenet perusteltu työmarkkinakysymyksiä yhdessä tekemisen ja sopimisen kulttuurin hengessä, ja on myös saatu aikaan hyviä tuloksia. Siinä mielessä on harmi, että teidän johdollanne murennetaan tämä suomalainen perinne tästä hyvästä sopimisen kulttuurista. Itse olenkin vedonnut teihin, että paikkaisitte työmarkkinaosapuolille sopimisen kättä ennemmin kuin vain tätä keppipuolta näillä hyvin kohtuuttomilla vaatimuksilla.

Arvoisa puhemies! Haluaisin puhua vielä näistä leikkauksista, mutta puhutaan niistä seuraavassa asiakohdassa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Selvä. Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

21.26 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Kaikki me haluamme täällä 80 prosentin työllisyysasteen tämän vuosikymmenen aikana, siitä ei ole epäilystä. Kaikilla meillä on yhteinen tahtotila, mutta keinoista me olemme vähän eri mieltä, ja aika paljonkin monessa asiassa: toiset tekevät sitä leikkaamalla, ja toiset yrittävät sitten kehittämisen ja muitten asioitten kautta hakea sitä työtä. Se ei ole ollenkaan varma, että sillä leikkauspolitiikalla saadaan ne 60 000—65 000 työpaikkaa, kun ei ole niitä työpaikkoja, kun on nollakasvu tässä veneessä, ja tämä on se ongelma tässä tilanteessa myöskin.

Sitten kun puhutaan koko ajan tästä, että helpotetaan työsuhteitten synnyttämistä, niin meillä on lainsäädännössä jo puolen vuoden koeaika. Siinä pystyy aika monta aikaa katsomaan sitä uutta työntekijää, ja siinä on aika matala kynnys sitten päästä eroonkin siitä, koska jos ei sovi työhön, niin kyllä se sinä aikana yleensä selviää.

Mielenkiintoinen asia on tässä se, että suomalainen yritys ja työpaikka elää sillä, että se kehittää itse toimintaansa, ja kaikki palkansaajat ja työntekijät haluavat siellä yrityksessä kuitenkin sen kehittyvän ja pärjäävän. Siellä ei ole semmoisia ihmisiä, jotka sanovat, että ”ei me haluta tämän yrityksen pärjäävän”. Kaikki haluavat sitä samaa. Siihen kategoriaan sitten laitetaan tilanne, jossa otetaan pois esimerkiksi aikuiskoulutustuki, jolla omaa osaamista yritetään kehittää — ja se on vielä palkansaajien ja työnantajien yhteisesti vakuutusmaksulla rahoittama järjestelmä — sellainen ollaan lopettamassa. Me tarvitaan tällaisia kehittämiselementtejä työpaikoilla, ja niitä nyt ollaan tässä kaventamassa. Kaikkein kummallisinta asia on siinä se, että kun me täällä puhutaan yrittäjien määrästä, niin tällä aikuiskoulutustuella ovat myös yrittäjät voineet itse kouluttaa itseään, ja sitä on käyttänyt aikamoinen määrä yrittäjiä, mikä on hyvä asia. Minun mielestäni, kun täällä kaivataan yrittäjien osaamista, se on tarpeen huomata.

Sitten kun täällä puhutaan useasti näiden yrittäjien lukumäärästä, että se on pudonnut, se heittelee tässä vuosien aikana koko ajan, ja meillä on semmoinen porukka, joka tekee yrittäjänä ja välillä palkkatyössä, ja se on mielenkiintoinen... Juuri katsoin yhtä tilastoa, käppyrää, jossa kun yrittäjien määrä kasvoi, niin palkkatyöntekijöiden työtunnit vähenivät, ja sitten taas kun yrittäjien määrä väheni, niin palkkatyössä tuntimäärät kasvoivat. Eli tämä korreloi sitä, että siinä on tietty määrä ihmisiä, jotka siirtyvät palkkatyön ja yrittäjyyden vä-

Underpunkt i budgeten PR 73/2023 rd

lillä, mikä on hyvä asia sekin. Meidän sosiaaliturvajärjestelmämme ei oikein tunnista tätä vaihetta, ja siinä meillä olisi kehittämisen paikka. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Piisinen.

21.29 Jorma Piisinen ps: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Lyly tässä otti tärkeän asian esille nimenomaan siltä kannalta, että yrittäjyyden ja työn tekemisen yhteensovittamista pitäisi helpottaa. Nythän on tulossa tällainen niin sanottu yhdistelmävakuutus, millä siihen ikään kuin pystyttäisiin helpotusta saamaan.

Nyt meillä on semmoinen tilanne tällä hetkellä, että jos työnantaja ei uskalla palkata työntekijää, niin monesti on niin, että tämän työntekijän täytyy perustaa itsellensä yritys. Puhutaan niin sanotuista kevytyrityksistä, kevytyrittäjistä. Sillä ikään kuin työnantaja pystyy välttämään ne riskit, mitä tulee, kun palkkaa palkkasuhteeseen työntekijän. Hän ikään kuin saa itsellensä varmuuden siitä, että jos tässä käykin niin, että hänellä ei töitä riitä ja hän joutuu irtisanomaan tämän työntekijän, niin siitä ei mene sitten koko yrittäjän omaisuus, jolloinka myöskin täältä palkkaavalta yrittäjältä menisi se elanto.

Jos puhutaan julkisesta taloudesta, niin on järkevämpää ja kannattavampaa, että työntekijä palkataan työsuhteeseen, koska tästä kevytyrittäjyydestä sivukulujen, siis valtiolle maksettavien kulujen määrä on olennaisesti pienempi. Eli kun pystytään ja uskalletaan palkata, se tuottaa yhteiskunnalle enemmän tuloja sillä tavalla.

Vielä edustaja Nurmiselle, kun otit opettajat ja työssäoloehdon: Tällähän pyritään siihen, että määräaikaisten työsuhteiden ikään kuin ketjuttamisen estämisellä pyritään nimenomaan siihen, että tämä työssäoloaika, velvollisuus, se pitenisi niin, että jos jää työttömäksi, niin sitten pääsee tälle ikään kuin ansiosidonnaiselle tai työttömyyskorvaukselle. Eli sitä työsuhdetta tulee niin paljon, että se kertyy siitä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Viljanen.

21.32 Eerikki Viljanen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Energiapolitiikka on kokonaisvaltaisesti ratkaistava, ja kuten edellisessä puheenvuorossani, jonka käytiin biokaasusta, totesin, me tarvitsemme paljon uutta uusiutuvaa energiaa. Bioenergialla on tulevaisuudessaakin myös erittäin keskeinen osuus meidän energiapaletissamme. Uusiutuvan energian lisääntymistä ja kasvamista on tuettava, bioenergiaan on satsattava, mutta kyllä on niin, että turvettakin edelleen tarvitaan. Täysin kotimaisena energialähteenä polttoturpeellakin on käyttömääräänsä suurempi merkitys energiahuoltovarmuuden turvaamisessa, mikä on käynyt meille kaikille selväksi viimeistään nyt Venäjän aloittaman hyökkäyssodan myötä.

Huomionarvoista on tietysti sekin, että polttoturpeen tuotannosta ovat riippuvaisia myös muut turvejakeet, etenkin huoltovarmuuden kannalta tärkeät kasvu- ja kuiviketurve. Polttoturpeella ja turpeen energiakäytöllä on myös vaikutusta siihen, ettei teollisuutemme tarvitsema kuitu-, saatikka tukkipuuta päätyisi poltettavaksi. Toki me keskustassa tiedostamme sen, että turpeen kohtalolle keskeisintä ovat päästökauppa ja päästökaupan hinnat, mutta kotimaisessakin päätöksenteossa on tehtävä voitavamme energiahuoltovarmuuden turvaamiseksi, jossa turve on keskeinen osa. Tämän takia keskusta katsoo, että huoltovarmuuden varmistamisen kannalta on perusteltua poistaa turpeelta energiavero. Tällä olisi 16 miljoonan vaikutus valtiontalouteen.

Underpunkt i budgeten PR 73/2023 rd

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitos. — Edustaja Nurminen.

21.34 Ilmari Nurminen sd: Arvoisa rouva puhemies! Ei ole tarkoitus enää jatkaa tätä pidempään, mutta en ymmärtänyt sitä, että millä tavalla työssäoloehdon pidentäminen parantaa määräaikaisten työntekijöiden ansioturvan piiriin pääsemistä. Oman logiikkani mukaan jos työssäoloehdot pidennetään 6 kuukaudesta 12 kuukauteen, niin se vaikeuttaa ansioturvan piiriin pääsemistä kaikkien osalta, ja erityisesti se vaikeuttaa näillä nuorilla, joita mainitsin tässä, samoin pätötyöntekijöillä ja ylipäänsä heikossa työmarkkina-asemassa olevilla. Se on aivan selvää, että jos vaikka opettaja palkataan syksyllä, on lukuvuoden ja jää kesäksi työttömäksi, niin hän ei pääse tämän piiriin. Eli minä en ihan täysin ymmärtänyt tätä logiikkaa, mutta nyt varmasti valotatte sitä vielä, niin pystytään sitten saamaan kiinni siitä ajatuksesta.

Sitten ihan yleisesti tähän keskusteluun, totta kai itsekkin haluan tukea yksinyrittäjiä ja pienyrittäjiä ja sitä työtä, mitä he tekevät. Mutta tässä esityksessä kyse on siitä, että me haluamme reilut työmarkkinat: meillä on reilut palkat ja työehdot, joilla tehdään töitä, ja aina on mahdollista palkita ja maksaa enemmän hyvälle työntekijöille. Mutta tässä on se minimitaso, josta me pidetään kiinni ylipäänsä suomalaisessa yhteiskunnassa, ja ne tietyt työehdot, jotka kuuluvat jokaiselle työntekijälle. Emme pidä sitä oikeutettuna, että näin merkittävässä määrin heikennetään suomalaisten palkansaajien työsuhteturvaa.

Varmasti seuraavassa kohdassa menemme näihin teidän työllisyystavoitteisiin, ehkä tavoitteista jo pitäisi saada konkretiaa. Esimerkiksi asumistukileikkauksen osalta, jonka jo käsitelimme, työllisyysvaikutukset olivat pyöreä nolla. Toimeentulotukileikkauksen työllisyysvaikutuksetkin olivat hyvin lähellä nollaa. Ja nyt kun me käsitellään esimerkiksi lapsikorotusten poistoa ja indeksileikkauksia, niin kuulumme valiokunnassa hyvin monilta suomalaisilta johtavilta työmarkkina-asiantuntijoilta hyvin kriittistä suhtautumista näihin toimiin ja myös ajatusta siitä, että tässä on laskettu samojen työttömien työllistyvän näillä monilla eri keinoilla. Eli kun nämä kaikki leikkaukset kohdistuvat pitkälti samoihin ihmisiin, niin voiko se sama työtön työllistyä indeksileikkauksilla, sama lapsikorotusten poistolla ja niin edelleen?

Eli kyllä tässä on vielä paljon katsottavaa, mutta nyt kun te viette nämä läpi, niin me seuraamme tilannetta ja vaadimme kyllä perusteelliset selvitykset. Mutta tähänastisista esityksistä työllisyysvaikutusarviot ovat kyllä olleet hyvin lähellä nollaa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitos. — Edustaja Kalmari.

21.37 Anne Kalmari kesk: Arvoisa rouva puhemies! Toisaalta tiedämme, että meillä on ollut kynnys työhön lähtemisessä esimerkiksi yksinhuoltajaperheessä, jossa on useampi lapsi, hyvin korkea. Elikä se rajatulo, mikä täytyy työstä saada, on ollut niin korkea, että oikeastaan tavallisiin palkkatöihin ei tällaisessa tilanteessa ole kannattanut lähteä. Eli toimia on tietyllä tapaa pakko tehdä, mutta olisin itsekkin toivonut, että nämä vaikuttavuusarviot ja kohdentumiset olisi tehty paremmin, ja olisin toivonut, että työmarkkinajärjestöjen kanssa olisi pystytty yhdessä näitä asioita eteenpäin viemään.

Mutta halusin käyttää puheenvuoron edustaja Viljasen tärkeän esiin noston vuoksi. On aivan oikein, että Suomessa on lähdetty hakemaan uusiutuvia energiamuotoja, on pyritty pois fossiilisesta. Meidän puupolttoaineet ja ydinvoima toki vielä toistaiseksi öljyn ohella

Underpunkt i budgeten PR 73/2023 rd

ovat suurimmat energialähteet, mutta pyrimme koko ajan lähemmäksi omavaraisuutta ja pois ulkoa tuodusta energiasta.

Meillä on kuitenkin sellainen ongelma, että silloin kun energiaa tarvittaisiin eniten, sitä ei oikein tahdo tuulella ja auringolla pystyä tuottamaan, ja silloin kun energiaa tarvitaan vähiten, sitä on kyllä yllin kyllin tarjolla. Siksi mielestäni ei ole viisas se hallituksen päätös, että luovutaan turpeesta, ja kannatan lämpimästi tätä keskustan esitystä turpeen käytön mahdollistamiseksi. Sillä on myös ensiarvoisen tärkeä merkitys kasvuturpeena. Esimerkiksi vientituloja kasvuturvetuotanto tuo yli 400 miljoonaa euroa, kun sitä viedään euroopalaisiin kasvihuoneisiin. Kuiviketurpeestamme on se seuraus, että Suomi käyttää Euroopassa vähiten tai aivan vähimpien joukossa antibiootteja, ja näin kuluttajat saavat turvallista ruokaa eikä synny antibioottiresistenssiä, kun turve on erittäin hyvä kuivikealusta. Näitä kumpaakaan ei pysty saamaan, jos ei sitä polttoturvetta nosteta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitos. — Edustaja Piisinen vielä.

21.40 Jorma Piisinen ps: Arvoisa rouva puhemies! Vielä edustaja Nurmiselle: Kenties selitin vähän epäselvästi sen työssäoloajan pidentämisen ja sen liittymisen ketjuttamiseen. Tarkoitin ja yritin kertoa sitä, että kun nyt tämä perusteeton ketjuttaminen estetään, niin silloinhan pätkätyötä ei tule ja tämä työssäoloehto täyttyy, vaikka sitä pidennetään. Sitä yritin sanoa.

Tuossa edustaja Kalmari aivan oikein otti kantaa, että on olemassa tällaisia kannustinloukkuja, jotka estävät työllistymisen ja työllistämisen, ja sen takia nyt tehdään näitä hallitusohjelmakirjauksia ja muutoksia työläinsäädäntöön, että näistä päästäisiin eroon. On ilman muuta selvää, että ihmiselle täytyy olla taloudellisesti kannattavampaa tehdä työtä kuin olla tulonsiirtojen varassa. Sillä tavalla me voimme saada ensinnäkin Suomen nousuun, mutta myöskin tälle ihmiselle itselleen on paljon parempi se, että hän on työssä, koska silloin hän ainakin pysyy kiinni yhteiskunnassa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Mikkonen.

21.41 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Oikeastaan tuohon edustaja Piisisen puheenvuoroon: Haluankin nostaa esiin sen, että meidän täytyisi luoda nimenomaan tilanne, jossa on aina kannattavaa tehdä työtä, on aina kannattavaa ottaa työtä vastaan, on se sitten pieni pätkä tai osa-aikaista työtä. Sen takia itse asiassa pidän todella huonona sitä hallituksen linjausta, jossa suojaosia tullaan nyt heikentämään. Ne ovat olleet kuitenkin semmoinen hyvä keino, joka on kannustanut ottamaan pieniäkin pätkiä vastaan. Tämä on todellakin huolestuttavaa kehitystä. Päinvastoin meidän pitäisi entistä enemmän päästä siihen maailmaan, jossa todellakin ihan kaikki pienetkin pätkät kannattaa ottaa vastaan. Sen takia perustulon kaltainen malli olisi tietysti kaikkein paras, mutta se on tietysti sellainen, johon on syytä ja realismiakin mennä vain askel kerrallaan. Sen takia nämä suojaosat ovat olleet tällaisia tärkeitä elementtejä siinä, että kaikenlainen työ on aina kannattavaa ottaa vastaan.

Tähän tulee sitten myös se kysymys, että jos on joitakin tällaisia lyhytaikaisia töitä tarjolla, niin houkutus tehdä ne pimeästi totta kai lisääntyy, jos erilaiset tuet sen takia katkeavat tai viivästyvät. Myös sitä kautta näiden suojaosien olemassaolo on tärkeää ja tulee tavallaan kahta kautta hyödyttämään myös yhteiskuntaa ja julkista taloutta.

Underpunkt i budgeten PR 73/2023 rd

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Vielä edustaja Piisinen.

21.43 **Jorma Piisinen ps:** Arvoisa rouva puhemies! Vastauksena tuohon äskeiseen puheenvuoroon: On totta, että jos suojaosat poistetaan, se heikentää ikään kuin sitä työnteon halukkuutta sillä tavalla — siitä on ihan tilastoakin olemassa — että tehdään esimerkiksi siihen 300 euroon, mikä on ollut se suojaosan määrä, ja sen jälkeen ei enää tehdä työtä. Nyt tällä suojaosan poistolla pyritään siihen, että ihmiset hakeutuisivat entistä tehokkaammin, aktiivisemmin nimenomaan kokopäivätyöhön ja pyrkisivät tekemään tätä.

Tuossa äsken puhuttiin myöskin pimeästä työstä, ikään kuin harmaasta taloudesta. Voin kertoa elävästä elämästä esimerkin. Olin palkkaamassa työmaalle kirvesmiehiä työvoimatoimiston kautta. Sain kolme yhteydenottoa työvoimatoimistosta. Ensimmäinen ehdokas soitti minulle ja sanoi, että hän ei kerkeä tulla töihin ja että jos haluan hänet haastatteluun, hän tulee niin humalassa, että en palkkaa häntä missään nimessä. Toinen kandidaatti soitti ja sanoi, että hän tekee pimeää keikkaa Espoossa, teollisuushallia, hän ei kerkeä tulla töihin. Ja kolmas kandidaatti sanoi, että hän ei kerkeä tulla nyt töihin, koska hän rakentaa itselleen omakotitaloa. Kaikki nämä olivat työttömyyskorvauksella työvoimatoimiston kautta. Ilmoitin tästä asiasta työvoimatoimistoon saman tien. Sain soiton sieltä puolen vuoden kuluttua, että oliko tässä rekrytoinnissa jotain epäselvää. Sain, että kyllä oli.

Eli tämä on tärkeä asia, ja siihen täytyy panostaa.

Riksdagen avslutade den allmänna debatten.

Riksdagen avbröt behandlingen av huvudtiteln.